

Маладзечна, Вілейка, Смаргонь, Ашмяны, Валожын, Мядзел, Астравец, Мінск

рэгіянальная газета

21 сакавіка 2003 года

№ 12 (413)
Выходзіць па пятніцах

ПАНОС Тэлетыдзень

Навіны рэгіёну

Эксперымент

АСТРАВЕЦ. Райвыканкам перадаў 17 гектараў зямлі лясгасу.

Тут будзе эксперыментальная пасадка дрэваў, якія не растуць у натуральных умовах Беларусі. Цяпер распрацоўваюць праект гадавальніка. Раней на гэтай зямлі людзі садзілі гароды.

Ірына РАБУШКА.

Новы дырэктар Нацпарку

МЯДЗЕЛ. Нацыянальны парк "Нарачанскі" атрымаў новага генеральнага дырэктара.

Ім стаў Васіль Каржоў, які дагэтуль узначальваў ДАІ у Чавускім раёне. Былы дырэктар Нацпарку Сяргей Гомза памёр 31 снежня мінулага года.

Алесь ВЫСОЦКІ.

Чэмпіён Расіі

МАЛАДЗЕЧНА. Вучань СШ №6 Арцём Філанюк стаў чэмпіёнам Расіі сярод кадэтаў (узрост 16-17 гадоў) па каратэ.

Маладзечанец выступаў у катэгорыі звыш 68 кг. Ён перамог у раздзеле ката (спартсмены паказваюць набор прыёмаў) і заняў 3-е месца ў раздзеле кумітэ (спарынг).

Аддзел інфармацыі "РГ".

Сацыяльны прытулак

ВАЛОЖЫН У Вішневе на базе дзіцячага сада адкрыўся сацыяльны прытулак.

Тут знаходзяцца дзеці з раёна, якія па розных прычынах не могуць жыць дома. Прытулак разлічаны на 30 выхаванцаў. Пакуль жывуць 6, усе школьнікі будуць вучыцца ў мясцовай школе.

Наталля ШТЭЙНЕР.

Падарункі спазніліся

СМАРГОНЬ. У сераду дзеці, якіх выхоўваюць адзінокія таты, атрымалі... калядныя падарункі.

Кожны атрымаў канцылярскія тавары, зубную пасту, шчотку, мыла, ручнік. Іх перадалі з Англіі. А спазніліся падарункі з-за таго, што доўга праходзілі афармленне на мытні.

Ірына РАБУШКА.

Рэгіянальны агляд

ВІЛЕЙКА. 15 сакавіка ў раённым Палацы культуры адбыўся рэгіянальны агляд сельскіх устаноў культуры.

Выступілі дзесяткі калектываў з Вілейскага, Маладзечанскага, Мядзельскага і Валожынскага раёнаў. Цяпер мінскае журы выбірае лепшых, якія збяруцца на фінальным канцэрце 3-4 мая ў Старых Дарогах.

Ігар КІЦІКАЎ.

Новае жыццё ў Каранях

СМАРГОНЬ. Пачала працаваць новая раённая паліклініка.

Яна знаходзіцца ў аддаленым ад цэнтра горада мікрараёне Карані. Будаўнічыя работы завяршыліся ў канцы мінулага года, яшчэ месяц ішла ўборка памяшканняў. Урачыстаць адкрыць паліклініку мяркуюць у апошні дзень месяца, але прыём ужо вядзецца. Працуюць тэрапеўт і педыятр, лабараторыя і фізіятэрапеўтычны кабінет. Работы ўрачам хапае, бо на Смаргонь надыходзіць грып. А палове 11-й раніцы ў аўторак у кабінет участковага тэрапеўта **Галіны Эйсмонт** заходзіць 21-ы з пачатку рабочага дня наведвальнік.

Участковы тэрапеўт Яніна Эйсмонт прымае пацыентаў у новай раённай паліклініцы. Фота Юрыя КАРПІЦКАГА.

Цяперашні будынак гарадской паліклінікі быў разлічаны пад дзіцячы сад. Узводзіць яго пачалі ў пачатку 1990-х. Але праз некалькі гадоў будоўлю закінулі, ды і патрэба ў садзе ў Каранях адпала. Прычына – планы па расшырэнні мікрараёна не збыліся. Пачаўся зваротны працэс, бо агрэгатны завод, вакол якога і размясціліся новабудоўлі, з-за нізкай зарплаты работнікі сталі пакідаць. Колькасць жыхароў у мікрараёне змяншаецца, дзяцей таксама, і адзіны дзіцячы сад у мікрараёне спраўляецца ўзяць на выхаванне ўсіх дзетак мікрараёна.

Цяпер раённая паліклініка месціцца хоць і ў цэнтры горада, але ў не вельмі прыстасаваным для такой установы будынку: вузкія кабінеты і калідоры ствараюць нязручнасці пацыентам і персаналу. У канцы 1990-х закінуты будынак сада вырашылі перарабіць пад паліклініку. Тым самым знікла праблема расшырэння раённай паліклінікі і занятасці будынка ў Каранях.

Як сказаў нехта з класікаў, вырашэннем любой праблемы з'яўляецца новая праблема. Гэта пацвердзілася і тут. Ад смаргонцаў у выканкам і паліклініку паступалі званкі і лісты з просьбай не пераносіць лячэбную ўстанову, бо да яе нязручна дабірацца.

Намеснік старшыні райвыканкома **Святлана Шмыга** гаворыць, што кіраўніцтва Смаргонскага аўтапарка запэўніла яе, што ў Карані хоць з інтэрвалам у 20-30 хвілін, але гарадскія аўтобусы хадзіць будуць спраўна. З насельніцтвам працуюць інфармацыйныя групы, якія тлумачаць неабходнасць пераезду паліклінікі. Да таго ж, стары будынак паліклінікі не апусцее. Там застануцца ўчастковыя тэрапеўты, педыятры, дзіцячая і жаночая кансультацыі. А ў новы будынак пераедуць вузкія спецыялісты: хірургі, афтальмолагі, эндакрынолагі і іншыя. Таму жыхарам Цэнтральнага мікрараёна едзіць у Карані спатрэбіцца толькі тады, калі ўчастковы тэрапеўт іх туды накіруе.

Намесніца галоўнага ўрача Смаргонскага РТМА **Валянціна Манцэвіч** сказала, што ў новаю паліклініку да яе ўрачыстага адкрыцця разам з цяперашнім абсталяваннем завязуць сучасную УЗІ-апаратуру і рэнтгенаўскі апарат.

А жыхары Каранёў спадзяюцца, што гэты раён Смаргоні атрымае новае жыццё.

Юрый КАРПІЦКІ.

Калі спыніцца цягнік?

Чарговы летні сезон ў Маладзечанскім гарадскім парку адкрыецца, як звычайна, 1 мая. Работнікі парку падрыхтавалі гараджанам некалькі прыемных сюрпрызаў.

3-я старонка

Крыўда партызана Вянкова

Кіраўніка Ільянскага аддзялення Дзяржбанка ў 1944-46 гадах Віктара Вянкова знялі з працы з-за нявысветленага ваеннага мінулага.

5-я старонка

Міхаіл Бакунін у Маладзечне

Рускі філосаф і рэвалюцыянер XIX стагоддзя Міхаіл Бакунін у сваім юнацтве 2 месяцы пражыў у Маладзечне, дзе служыў у артылерыйскай часці.

8-я старонка

Гімназія імя Тамаша Зана

Дзяржаўнай гімназія імя Тамаша Зана ў Маладзечне стала 18 сакавіка 1930 года. Але гэта ўжо была навучальная ўстанова са сваімі традыцыямі. Яшчэ ў верасні 1922 года "Таварыства польскай рэальнай школы" атрымала ліцэнзію на адкрыццё першых трох гімназічных класаў у Маладзечне.

Напачатку не хапала грошай. Акрамя гэтага вялікія цяжкасці былі з камплектаваннем педагагічнага калектыву. І тут многае атрымалася дзякуючы першаму дырэктару вучэльні. Польскія крыніцы пішуць, што гэта быў чалавек з найлепшымі якасцямі, але мала абазнаны ў школьніцтве – былы афіцэр царскай арміі пан Адахоўскі. Тым не менш гімназія пачалася. Месцілася спачатку на цяперашнім Старым Месце у доме пані Молатавай, на першым паверсе.

У 1924 годзе гімназія атрымлівае ліцэнзію на адкрыццё чацвёртага класа. І пераязджае ў будынак кляштара, які часткова вызваліла камандаванне 9–й дывізіі (сённяшняя вуліца Замкавая, станказавод). А улічваючы, што Зан вучыўся менавіта ў гэтых сценах, яго імя атрымала гімназія. Праўда, будынак не вызвалілі поўнасцю. Тут яшчэ працягвала размяшчацца камандаванне 88–га палка пяхоты.

З 1924 года дырэктарам гімназіі становіцца настаўнік матэматыкі Тадэвуш Яцункі. Новы дырэктар меў шмат праблемаў, але не пабаяўся цяжкай працы. Трэба было значна ўзняць узровень навучання, бо гімназію маглі ліквідаваць з–за нізкай якасці вучэбнага працэсу. Дырэктар мусіў прыняць непапулярныя і балючыя меры – значная частка вучняў была адлічаная з–за дрэнных паводзін або з–за ўзросту. Але такая мера ўзняла ўзровень вучэльні і папросту яе выратавала. З таго часу гімназія пачала атрымліваць падтрымку дзяржавы ў выглядзе аплаты некаторых службовых ставак персаналу.

Гімназія пашыраецца, атрымлівае новыя пакоі ў будынку, дзе яна ўжо абжылася.

У 1925 годзе гімназія пераходзіць з разраду рэальных вучэльняў у разрад гуманітарных вучэльняў, што значна павышае яе прэстыж.

У 1925–26 школьным годзе адчыняецца пяты клас. Праз год – шосты. У гэты год павятовы сеймік (аналаг раённага савета) прадугледзеў фінансаванне школы ў памеры 8000 злотых для субсідый гімназістам. У 1927 годзе гімназія займела свайго сцяганосца (харужага). Ім стаў сямікласнік Лявон Белановіч.

Для далейшага развіцця гімназіі трэба было мець больш прасторнае памяшканне, а менавіта для адкрыцця 8–га класа і для кабінетаў фізікі, хіміі і біялогіі. Новы камандзір 86–га палка пяхоты палкоўнік Людвік Бацянскі саступіў яшчэ некалькі памяшканняў у будынку, які ў далейшым займала яго вайсковая часць разам з гімназіяй. І восьмы клас быў адчынены. Першы экзамен сталасці гімназісты здавалі ў чэрвені 1929 года.

Гімназічны курс навучання доўжыўся восем год. У гімназію паступалі хлопчыкі і дзяўчаткі, якія мелі за сваімі плячыма тры класы сярэдняй школы.

Непрацяглы час гімназіяй кіраваў Вацлаў Віткоўскі (з 1929 па сакавік 1930 года). 18 сакавіка гімназія становіцца дзяржаўнай. Гэта было вельмі важна, бо ад гэтага часу вучэльня атрымала дзяржаўныя гарантыі фінансавання.

З 1 красавіка 1930 года выконвае абавязкі дырэктара гімназіі Уладзімір Арлоў. Першым дырэктарам дзяржаўнай гімназіі стаў 8 верасня 1930 года Уладзіслаў Ваўрыка.

Аляксандр МАНЦЭВІЧ.

На фота, якое захавалася ў выпускніцы гімназіі 1938 года маладзечанкі Рэгіны Астравух, знятыя выпускніцы-аднакласніцы (стаяць) Берта Навасадская – яе бацька меў смалярню; прозвішча невядомае; Міля Смалянка; Надзя Чаеўская; адна з сясцёр Габінскіх; Зоф'я Ясевіч; Рэгіна Астравух; (у цэнтры наўпрысядку) Оля – дачка праваслаўнага святара (сядзяць) другая сястра Габінскіх; Галіна Юргелевіч.

■ КОНКУРС

Лепшая школа

МАЛАДЗЕЧНА. 8 выхаванцаў дзіцячай музычнай школы з 9 атрымалі ўзнагароды на абласным туры выканаўцаў на народных інструментах рэспубліканскага конкурсу імя Жыновіча.

Гэта лепшы паказчык сярод усіх музычных школ вобласці. Конкурс прайшоў у Салігорску. Юныя музыканты спаборнічалі ў малодшай і старэйшай групах. Дзеці ігралі на 6 інструментах. На кожным інструменце спаборнічала не менш за 10 удзельнікаў. 1-е месца заняла гітарыстка **Ганна Коршук**, 2-е – цымбалістка **Наталля Дурэйка** і акардэаніст **Ілья Патаповіч**. Яшчэ 3 маладзечанцы апынуліся на 3-й прыступцы і 2 узнагароджаны граматамі. Ганну, Наталлю і Ілью накіравалі на "рэспубліку". Гэты этап конкурсу пройдзе 14-19 красавіка ў Пінску. Дырэктар музычнай школы **Бэці Аўдзеенка** гаворыць, што дайсці да "рэспублікі" складана, а пераможцы там – касмічнае дасягненне.

Ірына РАБУШКА.

■ ВЫНІКІ ГОДА

Злёт перадавікоў

МЯДЗЕЛ. У суботу ў райцэнтры адбыўся злёт перадавікоў, на якім віншавалі найлепш працаваўшых летась.

Найлепшым прамысловым прадпрыемствам прызнали УП "Ілаўскае", сельсаветам — Сваткаўскі, здраўніцай — санаторый "Сосны". Сярод супрацоўнікаў міліцыі вызначылася жанчына – **Святлана Асаевіч** з аддзялення пашпартна-візавай службы. А найлепшай настаўніцай стала **Тэрэза Таразевіч** са школы ў Кабыльніку.

Алесь ВЫСОЦКІ.

■ МЕРКАВАННЕ

Кругаварот макулатуры

Яшчэ 15 гадоў назад піянеры пад гукі горна і барабанны дробат ішлі з дома ў дом у пошуках макулатуры.

За тону назбіранай паперы школьнікам уручалі ганаровую грамату, якой яны шчыра радаваліся. Сёння месца піянераў занялі люмпены (бамжы, алкаголікі, жабракі). За кожны кілаграм макулатуры ў пунктах прыёму ім плацяць 40 рублёў. Грошы тут жа трацяцца на напітак пладова-ягадны. Для таго, каб купіць бутэльку, трэба здаць прыкладна 400 экземпляраў газет. Змяніўся і састаў макулатуры. Калі 15 гадоў назад гэта былі газеты, часопісы, школьныя падручнікі і сшыткі, то цяпер — кардонныя ўпакоўкі і вялікая колькасць кніг. Сустракаецца мастацкая літаратура: А.Талстога, А.Пушкіна, М.Шолахава! Трапляюцца вельмі цікавыя экземпляры. Напрыклад, "Гісторыя Вялікай Айчыннай вайны" ў двух тамах з штампам бібліятэкі Ціхаакіянскага ваеннага флоту. Кнігі праехалі 7,5 тысячы кіламетраў, каб быць перапрацаванымі ў туалетную паперу. Вось ён кругаварот рэчываў у прыродзе.

Ігар КІЦКАЎ.

Каб здаць макулатуру на Маладзечанскім калгасным рынку, бабулькі занялі чаргу задоўга да адкрыцця прыёмнага пункта.

Фота Ірыны РАБУШКІ.

■ 24 САКАВІКА – ДЗЕНЬ БАРАЦЬБЫ З ТУБЕРКУЛЁЗАМ

Не забывайцеся аб флюараграфіі

Туберкулёз – цяжкае захворванне, якое паражае ўсе органы і сістэмы чалавека і якое да сённяшняга дня чалавецтва так і не змагло перамагчы канчаткова.

Гэта катастрофа сусветнага маштабу. Кожную хвіліну на планеце заражаецца гэтай інфекцыяй адзін чалавек, а памірае ад яе штогод звыш трох мільёнаў (больш, чым ад СНІДу).

Узбуджальнік туберкулёзу – бактэрыя, адкрытая нямецкім доктарам Р.Кохам у 1882 годзе, 24 сакавіка. Гэты дзень аб'яўлены Сусветным днём барацьбы з туберкулёзам.

Заражэнне адбываецца паветрана-капельным шляхам пры размове, кашлі, чханні, пры карыстанні посудам і прадметамі туалета хворага, пры спажыванні не кіпячонага ці не пастэрызаванага малака, малочных прадуктаў і мяса хворых на туберкулёз жывёл.

Адзін хворы можа заразіць да 50 чалавек! Часцей хварэюць мужчыны ва ўзросце да 50 гадоў. Захворванню паддаюцца людзі з аслабленым імунітэтам.

Пачуццё насцярожанасці павінна прысутнічаць сёння ў кожнага чалавека. Бо побач можа знаходзіцца хворы з адкрытай формай туберкулёзу.

Каб не заразіцца, трэба захоўваць элементарныя гігіенічныя правілы і нормы, весці здаровы лад жыцця (рацыянальна харчавацца, умець спраўляцца са стрэсамі, пазбягаць стомленасці і пераахалоджвання, не злоўжываць алкаголем, не выкарыстоўваць наркотыкі і не курыць), своечасова атрымліваць вакцынацыю і рэвакцынацыю, рэгулярна праходзіць флюараграфічнае абследаванне. Яно дае магчымасць выявіць раннія стадыі захворвання. Пры цяжкіх прастудных захворваннях, моцным і працяглым кашлі як у дзяцей, так і ў дарослых, слабасці і начным пацені абавязковы рэнтгеналагічны метад абследавання, незалежна ад папярэдняга тэрміну абследавання.

Пры наяўнасці макроты – абавязковае бактэрыяскапічнае даследаванне яе на туберкулёзную палачку.

Не рызыкуйце! Абавязкова адзін раз на год праходзьце флюараграфічнае абследаванне па месцы жыхарства.

Тамара НАВІЦКАЯ.

■ КАМУНАЛЬНАЯ КРАІНА

Калі спыніцца цягнік?

МАЛАДЗЕЧНА. Маладзечанскі парк ужо рыхтуецца да адкрыцця летняга сезона.

Усю зіму там вяліся работы па добраўпарадкаванні тэрыторыі. Асноўнае з гэтых мерапрыемстваў – "схаваць" пад зямлю рэчку-ліўнёўку, што з'яўлялася падчас вясенняй паводкі і дажджоў, пад зямлю. Цячэнне ліўнёўкі скіравалі ў жалезабетонныя трубы, якія закапалі на 1,5-2 метры. Машыніст аўтакрана "Спецбудмеханізацыі" **Уладзімір Руцкі** гаворыць, што вельмі цяжка было капаць зямлю. Бо яна прамерзла на 1 метр углыбіню. Замест каўша на экскаватар прыходзілася прыладжваць гідрамолат і разбіваць зямлю. Жалезабетонныя трубы, па словах Ул.Руцкага, пабурацца яшчэ не скора. Матэрыял, з якога яны зробленыя, вельмі трывалы. Усяго праклалі прыкладна 500 метраў труб – ад гімназіі да Палаца культуры. Дарэчы, каля палаца таксама цячэ гэтая ліўнёўка. Але яе "схавалі" пад зямлю больш за 15 гадоў таму назад. Закапаюць ліўнёўку і ў другой частцы парку – гэта яшчэ 200-300 метраў. Толькі грошай пакуль няма.

Так як і на новыя атракцыёны. Да 2005 года меркавалася купіць аўтацягнік, які б ездзіў па перыметру парку. Цягнік бы спыняўся на некалькіх прыпынках, было б дэпо. Выконваючы абавязкі дырэктара гарпарку **Сцяпан Субота** гаворыць, што аўтацягнік не купяць ніколі. На гэта неабходна 70 мільёнаў рублёў. З'явіцца новы забаўляльна сілавы атракцыён, дзе кожны зможа памерацца сілай. На пляцоўцы пад дахам, дзе былі дзіцячыя машынкі, сёлета за сімвалічную плату затанчыць моладзь.

А вялікую танцпляцоўку, якая не адзін год у заняпадзе, выкупіла за 11 мільёнаў рублёў прадпрымальніца. Тут размесціцца дзіцячае кафэ прыкладна на 50 чалавек.

Праект распрацаваны на 5 год, каштуе 50 мільёнаў рублёў. Сёлета павінны быць відавочныя вынікі працы. Сцяпан Субота мяркуе, што танцпляцоўка "не прыжылася" з-за нашага клімату. Цяпер танцпляцоўку вярнуць да жыцця складана. Бізнес робяць багатыя людзі. А што возьмеш з маці з дзіцем.

Між тым, Сцяпан Субота думае распачаць работу парку праз два з паловай тыдні. Урачыстае адкрыццё сезона будзе, як заўсёды, 1 мая. Цэны на атракцыёны застануцца на ўзроўні леташніх.

Ірына РАБУШКА.

Машыніст аўтакрана "Спецмеханізацыі" Уладзімір Руцкі працуе на добраўпарадкаванні Маладзечанскага гарадскога парку. Фота Ірыны РАБУШКІ.

■ КОНКУРСЫ

Засталіся 4 прэтэндэнты

ВІЛЕЙКА. Конкурс на лепшую гандлёвую марку і слоган Вілейскага гарадскога малочнага завода прайшоў паўфінальную стадыю.

Як сказалі на заводзе, камісія адабрала 4 варыянты. Іх адправілі ў Мінск на ўзгадненне новай назвы вілейскай прадукцыі. З тых варыянтаў, якім дадуць "дабро", выберуць лепшыя. Для пераможцаў конкурсу прадугледжваецца першая прэмія ў памеры 100 тысяч рублёў, другая – 50 тысяч, а таксама заахвочвальныя прызы – "малочныя карзіны" з наборам высакаякасных прадуктаў вытворчасці Вілейскага гармалзавода. Імёны пераможцаў мы аб'явім у нашай газеце.

Аддзел інфармацыі "РГ".

Даступная даведка

Цяпер даведачна-інфармацыйныя службы Мінскай гарадской тэлефоннай сеткі будуць даступныя ўсім жыхарам краіны.

Доступ абанентам тэлефоннай сеткі агульнага карыстання Беларусі да гэтых службаў будзе ажыццяўляцца па нумары **8-017-99XXX11**. **XXX** – гэта нумар даведачна-інфармацыйнай службы.

009 – даведачная аб нумарах мінскіх тэлефонаў;
088 – аўтаадказчык дакладнага часу;
094 – гараскоп на тыдзень;
095 – прагноз надвор'я;
096 – казкі па тэлефоне;
099 – даведачная служба аб нумарах тэлефонаў медыцынскіх устаноў, экстранных і аварыйных службаў Мінска;

Сума аплаты будзе ўключаць:

1.Кошт паслугі; **009** – 70 рублёў за даведку (з 22-00 да 6-00 – 140 рублёў за даведку); **088** – 5 рублёў за даведку; **094** – 22 рублі за хвіліну; **095** – 33 рублі за даведку; **096** – 22 рублі за хвіліну; **099** – бясплатна.

2. Пачасовую аплату мясцовага злучэння: 4,79 рубля за хвіліну.

Усе даведачныя службы працуюць кругласутачна.

Аддзел інфармацыі "РГ".

■ СПАЖЫВЕЦКІЯ КЛОПАТЫ

Пра «зайцаў»...

МАЛАДЗЕЧНА. Кандуктар не паспела абілеціць пасажыра. Шмат хто трапляе ў такую сітуацыю ў гарадскім транспарце. Сутыкнулася з ёй і Н.

Яна везла ў аўтобусе-"двойцы" дзіця да доктара. Кандуктар пачала абілечваць пасажыраў. Не паспела дайсці да Н., як у аўтобус зайшлі кантралёры. Яны не сталі разбірацца. Абвінавацілі маці з дзіцем, абразілі і прапанавалі заплаціць штраф. Н. адмовілася, бо не лічыла сябе вінаватай. Праўда, давялося з дзіцем у аўтобусе ледзь не 2 разы з канца ў канец праехацца.

Патлумачыў сітуацыю намеснік дырэктара па перавозках пасажырскага аўтапарка №4 **Віктар Руткоўскі**. Варта даведацца аб падрабязнасцях не толькі са слоў пасажыра, але і са слоў кандуктара і кантралёра. Можа і кандуктар не паспець абілеціць. Гэта залежыць ад таго, колькі чалавек зайшло на прыпынку – 5 ці 25. Ім трэба прадаць білеты да наступнага прыпынку. Калі пасажыраў "ловяць" без білета, то яны заўсёды адказваюць, што не паспеў падысці кандуктар. У 85%-х гэта сапраўды так. Кантралёры, перш чым пачаць праверку аўтобуса, павінны спытацца ў кандуктара, ці ўсе пасажыры абілечаны.

Каб не апынуцца ў ролі "зайца", Віктар Руткоўскі раіць купіць праязны білет.

За пасажырамі сочаць 72 кандуктары ў кожным з 28-мі аўтобусаў па 12 маршрутах, што ёсць ў горадзе.

Ад аўтара. Канешне, кожны пасажыр абавязкова павінны аплачваць праезд. Але мяркую, што па чалавеку адразу бачна, можа ён быць "зайцам" ці не. Да таго ж, вазіць у аўтобусе два кругі маці з дзіцем, якім трэба да доктара, бессардэчна. Пакрыўдзіць чалавка так лёгка, а зразумець яго... А наконт праязнога білета, дык ён патрэбны толькі тым, хто карыстаецца транспартам кожны дзень.

Ірына РАБУШКА.

Курсы валют НБ РБ

	13.03 руб.	20.03 руб.
Долар ЗША	1983,00	1988,00
Еўра	2185,76	2115,53
Злоты	515,00	487,88
Літ	632,94	612,21
Расійскі рубель	63,07	63,32

«Вулічныя» курсы ў Маладзечне

Долар	1940/1965	1970/1990

Маладзечна

Цэны на рынку

Прадукты	Цана (руб.) 12.03	19.03
Кілбаса с/вялен., 1 кг	10980	11890
Сасіскі, 1 кг	3530	3750
Селядзец, 1 кг	2800	2800
Рыс, 1 кг	780	780
Грэчка, 1 кг	1400	1500
Цукар, 1 кг	1100	1140
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1100	1250
Алей, 1 л	1700	1700
Маянэз, 200 г	430	450
Кава «Пеле, 100 г	2000	2000
Шпроты, бляшанка 160 г.	800	800
Соус там.«Мінскі», 0,5 л	650	650
Цыбуля рэпчатая, 1 кг	860	900
Капуста, 1 кг	800	720
Морква, 1 кг	900	950
Лімоны, 1 кг	2300	2450
Апельсіны, 1 кг	1650	1800

Сялянскія прадукты

Малако, 1,5 л	600	700
Смятана, 1 л	2000	2000
Масла, 1 кг	4000	4000
Тварог, 1 кг	1700	1700
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1600	1500
Бульба, 1 вядро	3800	3600
Яблыкі, 1 кг	1100	1000

■ РЫНАК ПРАЦЫ

Вакансіі

Назва прадпрыемства Прафесія, пасада	Неабходна (чалавек)
«Аграсувязьэлектроніка» (тэл. 32-6-44)	**2**
Радыёмеханік	1
Галоўны бухгалтар	1
АТ «Аграхімія» (тэл. 2-63-91)	**8**
Трактарыст	8
ВЦ Мінскага аблспажыўсаюза (тэл. 5-38-24)	**2**
Галоўны інжынер	1
Інжынер-электронік	1
МПМК-197 СУП ААТ «Забудовабуд» (7-11-14)	**16**
Бляхар	1
Муляр	15
ААТ «МПМК-212» (5-48-81)	**11**
Муляр	4
Маляр	3
Машыніст бульдозера	1
Цясляр	3
МП «Пік-Мол» (тэл. 5-34-17)	**5**
Швачка (пашыў вырабаў са скуры)	5
ПМК-32 (тэл. 3-19-43)	**17**
Вадзіцель аўтакрана	2
Машыніст бульдозера	4
Машыніст экскаватара	5
Трактарыст	5
Прараб	1
РУП «Маладзечанскае ПВТК» (тэл. 3-34-93)	**1**
Машыніст крана (з пасведчаннем стропальшчыка)	1
ААТ «Будаўнік-210» (5-36-17)	**5**
Муляр	5
УП «Хажова» (28-4-46)	**1**
Галоўны тэхнолаг (нарыхтоўка камбікармоў)	1
ТАА «Чысцьжылбуд» (289-55-95, г.Мінск)	**25**
Муляр	20
Цясляр	5
Школа ДТСААФ (3-48-00)	**2**
Майстар вытворчага навучання (ваджэнне)	1
Выкладчык (правілы дарожнага руху, устройства аўтамабіля)	1
РУП «Завод парашковай металургіі» (32-4-83)	**1**
Слесар-інструментальшчык	1

Звесткі пададзеныя Маладзечанскім міжрэгіянальным цэнтрам занятасці насельніцтва.

Аддзел інфармацыі "РГ".

■ НАШ РЭГІЁН

Васюкі, у якіх не было Бэндара

СМАРГОНЬ. З шашы, што кіруе са Смаргоні ў Ашмяны, збочвае ўправа асфальтаваная дарога. На ўказальніку — "Васюкі 2 км". Пра Нью-Васюкі тут не чулі, а шахматны турнір таксама арганізаваць нельга, бо няма шахматыстаў у вёсцы.

Хаця па тутэйшых смаргонскіх мерках вёска немалая – 50 сялянскіх гаспадарак, 97 жыхароў, 50 з іх – пенсіянеры, 12 дзяцей, якія хóдзяць у школу у суседнія Солы. Сама вясковая вуліца працягнулася, сама меней, на кіламетр.

Наш жа "аўтапрабег па бездарожжы і разгільдзяйстве" ўздоўж Васюкоў пачаўся адразу, як збочылі з шашы. Веснавое сонейка растапіла снег на палях, і буйныя воды рушылі ў прыдарожную канаву, стопіліся ў выбоінах вясковай вуліцы, знайшлі лазы ў вясковыя двары. З-за гэтага і магазін аказаўся як бы на востраве. Вада абступіла будыніну з усіх бакоў. Адзіны спосаб прыйсці сюды – абуць гумовікі, якія ў гэтым сельмагу якраз на сённяшні дзень самы хадавы тавар. Без іх не толькі ў магазін не патрапіш, але і па ўласным двары хадзіць няпроста, і да фермы не дабрысці. Дзякуючы ферме, уласна кажучы, і трымаецца жыццё ў гэтай вёсачцы, бо ёсць праца ў мясцовым калгасе.

77-гадовы васюковец **Фелікс Савіцкі** змагаецца з паводкай сваімі сіламі. Мабілізаваўшы на дапамогу 21-гадовую ўнучку **Юлю**, рыдлёўкай і скрабком прачышчаюць канаву ад снегу, каб даць вадзе прабіцца са двара. Хата Фелікса Валяр'янавіча таксама з усіх бакоў акружаная рыжай каламуццю, і стромкія струмені падступаюць да склепа. Вось і непакоіцца стары, каб не ўтапілася бульба, каб было чым вясной пасадзіць. Інакш нельга, бо гаспадарка ў пенсіянера вялікая – карова, двое свіней, два кані, куры. А яшчэ 2 каты і 4 сабакі.

77-гадовы Фелікс Савіцкі з Васюкоў яшчэ спраўляецца са сваёй немалой гаспадаркай. Дапамагае яму ўнучка Юля – адна з 10 дзяцей сям'і Савіцкіх са Смаргоні, пра якіх «РГ» пісала ў мінулым нумары. Фота Юрыя КАРПІЦКАГА.

— Як жа вы спраўляецеся з такой гаспадаркай? – здзіўляюся я. — І карове, і коням накасіць трэба.

— Вось касіць я яшчэ магу. З маленства прывучаны. А астатняе ўжо цяжка рабіць. Жонка памерла, другі год ад лістапада пайшоў. А мяне з гадамі усё больш раненне непакоіць. (Дзядуля, расшпіліўшы сарочку, паказвае доўгі, праз усе грудзі шрам.) Чаргой паласнуў мяне немецкі снайпер, —працягвае далей Фелікс Валяр'янавіч. — А было гэта 4 сакавіка 1945 года. Лячыўся ў шпіталі да верасня, потым дадому вярнуўся. 58 гадоў прайшло, а рана не адпускае. Баліць.

А астатняя работа – на ўнучцы Юлі. Яна ў Смаргоні на заводзе аптычная станкабудавання працавала. Але там цяпер ні работы, ні грошай. Перабралася да дзядулі. Гаспадарку вядзе, есці гатуе.

— Кажу калі: "Ты б на дыскатэку ў Солы схадзіла", – распавядае Фелікс Валяр'янавіч. – Дык не, адмаўляецца, кажа, скаціны шкода, дагледзець трэба.

Фелікс Савіцкі – стараста вёскі, адзіны на сённяшні дзень удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. І карэнны васюковец. Нарадзіўся ў вёсцы. А потым, "за немцамі", старая бацькоўская хата згарэла. 14-гадовым падлеткам давялося яму "цягаць гарэлкі" з папялішча. Склаў бацька другую хату ў Васюках.

Калі ў 1949 годзе ўзяў шлюб з Янінай, купілі на хутары старую хату. Тут і дзеці нарадзіліся: дачка Данута і сын Віктар. (Пра яго сям'ю мы пісалі ў мінулым нумары. Згадвалася там і Юля Савіцкая.) Толькі 12 гадоў і пражылі тут. А потым ссялялі з хутароў, і яму далі лес і загадалі будавацца ў вёсцы.

Вось гэтую хаціну ён пабудаваў сваімі рукамі. Выгадаваў дзяцей, дапамагае ўнукам.

Чаму вёска яго завецца Васюкі, Фелікс Савіцкі не ведае. А вось яго сябар, ураджэнец Васюкоў, а цяпер грамадзянін Польшчы Зянон Лобач, які прыязджае сюды штолета, сабраў цэлую гісторыю вёскі – запісаў яе легенды, паводзіны людзей, звычаі.

Самую старэйшую жыхарку Васюкоў, 94-гадовую **Веру Матукевіч**, нам пабачыць не ўдалося, бо хата яе была зачынена на клямку.

А вось апошняя радзіны Васюкі святкавалі паўтара года таму назад. **Веранічка**, дачка **Аляксандра і Таццяны Апанасовічаў**, нарадзілася ў 2001 годзе.

Стукаемся ў дзверы дыхтоўнай хаціны. У двары ля плота стаіць шмат вясковай "тэхнікі" – ярка-блакітны вазок з паламі, самаробная бульбакапалка.

— Ваша? – пытаю ў гаспадара.

— Так мусі, — адказвае ён мне.

— Гэта што, прозвішча? – не зразумеўшы, перапытваю я.

— Прозвішча наша Сташкевіч, — папраўляе ён мяне.

Казімір Міхайлавіч і Ядвіга Юльянаўна Сташкевічы – гаспадары моцныя. І не старыя яшчэ. Гаспадар адсвяткаваў 70-годдзе, гаспадыні – 63 усяго. Нават у гэты час яны не сядзелі без работы – Казімір Міхайлавіч кошык плёў, а Ядвіга Юльянаўна за швейную машынку прысела.

Шыльда на шашы са Смаргоні ў Ашмяны. Фота Юрыя КАРПІЦКАГА.

— Нідзе не вучылася, а вось усё сабе пашыць магу: і лепшае, і горшае.

Гаспадарка ў Сташкевічаў таксама не бракуе – ёсць і конь, і карова, і свінні, і куры. І нават пчаліныя домікі стаяць у гародчыку.

Цяпер пчалярствам займаюцца ўдваіх, але ў Ядвігі Юльянаўны стаж большы. З 40-га года яна пры пчолах, бацька меў някепскую пасеку. Так з дзяцінства і прызвычаілася.

— Казалі, раней вёска Селішчам называлася, — распавёў нам Казімір Міхайлавіч. — Але пажары адзін за адным пачалі нішчыць сялібы. Тады перанеслі вёску ў іншае месца і назву далі іншую, мо' па імені першага гаспадара.

Казімір Міхайлавіч прыгадаў, што Васюкам гадоў сто, сама меней. А можа, і ўсе трыста будзе.

Прайшлі па вёсцы і пераканаліся, што гультаёў у ёй няма. На загуменні ля кожнага дома – свежыя дровы, раха разносіць стук тапароў. Да наступнай зімы рыхтуюцца, з запасам.

— Здароў, Валя! — здалёк вітаецца з нашым добраахвотным гідам па Васюках і старшынёй Каранёўскага сельвыканкома **Валянцінай Падляшчук Іван Матукевіч**.

Іван Карлавіч 36 гадоў адпрацаваў трактарыстам у калгасе, цяпер пенсіянер.

— А зараз дома работы шмат. Раней гаспадарку жонка вяла. А 5 снежня пахавалі я сваю Ромцю. Цяжкавата адному прыходзіцца. Але...

Марыя ВЕРАСНЕВА.

■ МЕРКАВАННЕ

Горад дактароў і настаўнікаў

У Маладзечне больш за 81% выбаршчыкаў удзельнічаў у галасаванні, выбрана 25 дэпутатаў гарадскога Савета.

Каго мы выбралі прадстаўляць свае інтарэсы? З 25 дэпутатаў – 8 дырэктараў прадпрыемстваў і ўстаноў. Па адукацыі: 8 дактароў, 7 настаўнікаў, 3 журналісты, 2 юрысты, 1 эканаміст, 4 інжынеры. Толькі 5 чалавек – не кіраўнікі. 2 дэпутаты – пенсіянеры.

Няма ніводнага прадстаўніка з рабочых, будаўнікоў, прадпрымальнікаў. Стваралася ўражанне, што ў выбучэнні кандыдатаў у дэпутаты не зацікаўлены прафсаюзы, ветэраны, прадпрымальнікі.

Дзіўна і тое, што большасць дэпутатаў атрымлівае зарплату з бюджэту. Калі судзіць па складу гарадскога Савета, то Маладзечна з прамысловага цэнтра стала горадам дактароў і настаўнікаў.

Віктар УЛАСЕНКА.

■ ВЯРТАННЕ ДА ТЭМЫ

Лепш позна, чым ніколі

У адным з лістападаўскіх нумароў "РГ" быў апублікаваны мой матэрыял "Небяспечныя канікулы".

У ім ішла гаворка аб тым, як праходзілі асеннія канікулы ў Чысцінскай школе. У прыватнасці, там было сказана, што з-за негалоснага правядзення "дзён закрытых дзвярэй" у школьным спартыўным комплексе (нагадаю: гэта сем спартыўных залаў, дзве з якіх з'яўляюцца гульнявымі, сучасны плавальны басейн, выдатны стадыён, саўна) – комплексе, які з'яўляецца альтэрнатывай суму і гультайству, чысцінскія дзеці былі без справы. А гэта ў сваю чаргу прымушала іх шукаць іншыя забавы, тым больш, што часу на гэта хапала, хоць адбаўляй. Вось і грымелі па ўсім пасёлку ўзрывы ад петардаў. Але дзецям гэтага здавалася мала. І тады яны практыкаваліся ў кіданні петардаў на балконы жылых дамоў. Згадваліся прыклады і іншых дзіцячых "забаў", якія прыводзілі да пажараў. Выказвалася меркаванне аб небяспечнасці вогненных гульняў для здароўя дзяцей, што, на жаль, хутка і пацвердзілася, бо ў цэнтральных газетах і на рэспубліканскім радыё з'явілася паведамленні аб тым, што ў Мінску 28 дзяцей былі дастаўлены ў бальніцу з сур'ёзнымі апёкамі твару і вачэй у выніку няўмелага карыстання петардамі.

Улічыўшы ўсё гэта, адміністрацыя школьнага спартыўнага комплексу ў пярэдадзень зімовых канікулаў вывесіла па ўсёй Чысці аб'явы, з якіх можна было даведацца аб тым, што з 2 студзеня і да заканчэння дзіцячай вольніцы ўсе залы і басейн будуць адчынены для вучняў. Акрамя таго, загадам дырэктара (які, дарэчы, у лістападзе знаходзіўся ў водпуску) было прадпісана ўсім настаўнікам фізкультуры і інструктарам басейна знаходзіцца на рабочых месцах на працягу ўсяго дня штодзённа. Самога кіраўніка школы можна было сустрэць у любы час то ў залах, то ў басейне, дзе Сцяпан Міхайлавіч асабіста кантраляваў выкананне свайго загаду на працягу ўсіх канікулаў. Але не бывае бочкі мёду без лыжкі дзёгцю! Дзяцей у спартыўным комплексе было ўсё ж такі малавата... І тут хутчэй за ўсё сыграла інерцыя мыслення. Справа ў тым, што ўсе папярэднія сем гадоў работы спорткомплексу ні разу не здаралася такога раздолля для дзяцей! Да таго ж, з 25 снежня вада ў басейне была спушчана для санітарнай апрацоўкі, але ніхто не сказаў, калі яна будзе зноў залітая. А дзеці па папярэдняму вопыту ведалі, што гэта адбудзецца не хутка, а таму многія з іх... раз'ехаліся да дзядуляў-бабуляў на ўвесь перыяд канікулаў. Вось бы ў класах аб'явіць загадзя ды яшчэ некалькі разоў аб намерах адміністрацыі, тады, мабыць, усё адбылося б, як і планавалася. І ўсё ж зрухі ў патрэбным напрамку ёсць. І яны з'яўляюцца залогам будучых сапраўдных святаў для дзяцей падчас іх адпачынку.

Уладзімір ЗВЕРНІК.

■ ТЭАТР

Святочны тыдзень

Мінскі абласны тэатр лялек "Батлейка" абвяшчае святочны тэатральны тыдзень з 23 па 27 сакавіка, які прысвечаны Міжнароднаму дню тэатра.

Гледачы пазнаёмяцца з цікавымі спектаклямі як для маленькіх, так і для дарослых, як па добра вядомых казках, так і па арыгінальных сучасных творах. А 27 сакавіка адбудзецца творчая кульмінацыя тыдня. У першай палове дня тэатр адправіцца ў падарожжа да сваіх шчырых і любімых гледачоў, якія заўсёды з вялікай радасцю прымаюць "Батлейку". У Вілейцы адбудзецца тры спектаклі ў дзіцячых садах №8, №10, №11. А 16-й гадзіне у зале "Батлейкі" пачнецца святочны вечар. Пройдзе паказ для дарослых прэм'ернага спектакля "Яна і я" паводле аднайменнай паэмы Я.Купалы ў апрацоўцы Пятра Васючэнкі.

Таццяна ЧАЕЎСКАЯ,
актрыса тэатра.

Крыўда партызана Вянкова

ВІЛЕЙКА. Уладзімір Кажамяка з Ілы перадаў у рэдакцыю ўспаміны былога партызана Віктара Вянкова.

У 1942-44 гадах Вянкоў уваходзіў у склад партызанскай брыгады імя Фрунзе, якая дыслакавалася на тэрыторыі Лагойскага і Ільянскага раёнаў. Былы камісар гэтай брыгады Іван Міроненка сабіраў партызанскія ўспаміны. 20 гадоў таму выкладчык Ільянскага сельгастэхнікума Уладзімір Кажамяка збіраў звесткі аб падпольшчыках і партызанах у Ілы. Так матэрыял, які вы зараз прачытаеце, апынуўся ў яго.

Свае ўспаміны "Мая Адысея – як сон" Віктар Вянкоў напісаў у 1981 годзе. Пра далейшы лёс былога партызана мы, на жаль, нічога не ведаем.

Прапануем выбраныя месцы з партызанскіх успамінаў:

"10 чэрвеня 1941 года мяне накіравалі на перападрыхтоўку ў Чырвоную Армію.

Дома я пакінуў дваіх дзяцей, жонку – выкладчыцу рускай мовы, сваю маці і цешчу. Трапіў у 497 гаўбічны артылерыйскі полк. Жыццё было як свята. За 10 дзён вывучылі па 10 знакаў азбукі Морзе і насіць на спінах радыёпрыёмныя станцыі "УПК" ці "РРУ", а перадачы на іх вялі нашыя настаўнікі-сяржанты.

Кіраўнік аддзялення Дзяржбанка ў Ілы ў 1944-46 гадах Віктар Вянкоў.

Архіў "РГ".

Дарога на вайну

Перад адпраўкай на фронт нас завялі ў лазню і апранулі ў новую форму савецкай арміі. Па дарозе на вайну наш старшына батарэі, які ўдзельнічаў у вызваленні Заходняй Беларусі восенню 1939 года, расказаў, што тады баёў не было. Гэта было нешта накшталт прагулкі і знаёмства з насельніцтвам. Тое ж, па меркаванні камандзіра батарэі, будзе і цяпер. Мы слухалі, было весела, пелі песні і не бераглі прадукты. З'елі нават "НЗ" – "неприкосновенный запас", які дазвалялася выкарыстоўваць толькі па загаду камандавання.

25 чэрвеня 1941 года полк высадзіўся ў Крычаве. Дзесьці праз 20-40 кіламетраў сустрэліся з групай ваенных. Малады лейтэнант спыніў машыну і спытаў, куды едзем. Адказалі – на фронт. Ён сказаў, што нямецкія салдаты добра ўзброеныя і нічога не баяцца. Артылерысты здзівіліся, што лейтэнант гаворыць нешта не тое, але затрымаць не падумалі.

Сустрэча з ворагам

Тым часам у небе з'явіліся нямецкія самалёты, з кожным днём іх станавілася ўсё больш. Прыходзілася пастаянна з'язджаць з дарогі і хавацца ў лесе. Рухаліся марудна і рушылі далей ў бок Магілёва. Ніхто дакладна не ведаў, куды трэба ехаць, дзе лінія фронту. Ехалі проста наперад, насустрач ворагу.

Пасля першага боя рускія дапатопныя ротныя і палявыя рацыі знялі з узбраення, і мяне з радыстаў перавялі на пасаду памочніка старшыні і сувязным паміж камандзірам батарэі і камісарам.

Баі ў трохкутніку Магілёў – Орша – Чавусы вычарпалі запас снарадаў для гаўбіц. Сувязь з базамі абарвалася. Батарэю перадалі нейкаму пяхотнаму палку ў якасці супрацьтанкавай абароны. Шляху наперад не было, рушылі назад, у бок Крычава. Але перасколчыць праз мост на левы бераг Сожа не ўдалося, бо немцы абстрэльвалі і пераправу, і падыходы да яе. У нас было па 5 снарадаў на кожную гармату і зусім не было ежы. Спыніліся непадалёк ад вёскі, у невысокім бярэзніку каля Сожа, і пачалі гатаваць абед. Каля нас прайшоў лейтэнант у рускай форме і спытаўся, дзе штаб дывізіёна. Мы адказалі, што не ведаем, але заўважылі, што на гэтым лейтэнанце была новая форма, не тое, што ў нас. Нашу ўважлівасць прытупіла тое, што ў лесе хадзіла шмат акружэнцаў, якія згубілі свае часці. Праз некалькі хвілін з таго месца, куды пайшоў лейтэнант, пачалася стральба і бамбёжка.

Далей я нічога не памятаю, бо, як потым расказалі, мяне кантузіла і засыпала зямлёй: побач разарвалася бомба. Прыйшоў у сябе праз суткі, калі ляжаў у кузаве машыны, якая неслася па лясной дарозе, шукала ратунку і пераправу праз Сож. Машына спынілася, бо закончылася гаручае. Хадзілі па навакольных вёсках, пыталіся, ці ёсць у вёсцы немцы. Ворагі былі шмат дзе. Карміць нас у вёсках не спяшаліся, адказвалі: многа вас тут па вёсках шляецца.

Палон

Вечарам Вянкоў з групай салдат пайшлі да жыта, а з яго выйшла цэлае аддзяленне рускіх салдат з сяржантам на чале. Ён спытаўся, хто мы такія. Мы разгубіліся і абрадаваліся аднachасова. Адказалі, што мы акружэнцы і адбіліся ад сваіх. Сяржант прапанаваў ісці за ім, бо ў вёсцы знаходзіцца маёр, які збірае разам акружэнцаў. Калі прыйшлі ў вёску, нам прапанавалі застацца на вуліцы і пакінуць зброю. Калі ўвайшлі ў хату, там сядзеў нямецкі афіцэр. Так мы трапілі ў палон.

На другі дзень нас прыгналі ў Крычаў і загналі ў памяшканне школы. Пастроілі. Спыталіся, хто тут яўрэй ці камісар. Хто выйшаў са строю, тых адводзілі ў бок і расстрэльвалі. Пасля этапавалі ў Магілёў, Оршу і прывезлі ў Мінск.

Я пазнаёміўся па дарозе ў Магілёў са сваім земляком Аляксеем Ляпёшкіным. Пасля прагулкі па казармах ён сказаў, што нейкі ваенны збірае палонных на работы пры ўмове, каб яны былі апранутыя ў цывільнае адзенне. За ноч мы перапрануліся ў курткі і зімнія шапкі. Зарабілі за гэта па пайку хлеба. Раніцай каля ўборнай сабралася чалавек сорак цывільных. Ваенны нас аглядзеў і сказаў, што мы ідзём на работу цеслярамі. У казармы мы больш не вярталіся. Нам адвялі зямлянкі. Кармілі раз у суткі. Мы клалі падлогу ў мураваных будынках, падганялі рамы на вокнах і навешвалі дзверы. Якасць работы была дрэнная, бо сярод нас сапраўдных цесляроў было мала.

Здзекі фашыстаў

Тыдні праз два нас перавялі ў лагер Драздьі пад Мінскам. Загналі ў вялікі хлеў. Раз на суткі давалі па шклянцы нейкай горкай вадкасці, дабаўлялі ўдары палкай ці падстаўлялі падножку, каб чалавек упаў і праліў вадкасць. Калі прыходзілі ў хлеў, то са з'яўленнем немцаў усе павінныя былі стаць на калені. Так вытраўлялася наша чалавечая годнасць. Прайшоў час, нас выгналі з хлява і пастроілі. Пыталіся, хто можа працаваць на чыгунцы, быць цесляром, водаправодчыкам. Пад аховай хадзілі на работу і з работы.

Ахова ў лагеры была слабая, агароджа была няякасная – вырашылі бегчы. З Ляпёшкіным вырашылі, што адзін з нас сходзіць у навакольныя вёскі, знойдзе яду і даведаецца, якое там становішча.

Ноччу я пайшоў на разведку. Схадзіў у некалькі вёсак, даведаўся, што кругом немцы, а ў вёсках прызначылі старастаў. Другі раз ў адной з вёсак я сустрэў мужчыну, які падказаў, што трэба ісці ў лес і шукаць партызан. Па дарозе ў лагер у лесе я знайшоў лістоўку, у якой гаварылася, што нейкая савецкая часть разбіла нямецкую групоўку. Пасля работы ў нашу зямлянку набілася многа палонных. Лістоўка пайшла па руках. Многія плакалі і гаварылі: "Там нашыя браты ваююць і гінуць, а мы працуем на немцаў і чагосьці чакаем". Раніцай на пастраенне не выйшла паловы, яны пайшлі ў лес. Які іх лёс, не ведаю, але пасля гэтага ў лагеры ўзмацнілі ахову. Нас усіх перамецілі (белай фарбай на спіне вывелі вялікую літару Z – цывільны палонны), выдалі кожнаму фанерны жэтон, на адным баку быў номер палоннага, на другім – фашысцкая пячатка. У дзень святкавання Кастрычніцкай рэвалюцыі нас прымусілі чысціць уборныя. Немцы над намі смяяліся, а некаторыя стараліся спіхнуць у яму, каб замараць.

Пабег

Уліпені ці жніўні 1942 года ў сталовай са мной снедаў Садонін П.Г. Ён сказаў, што Ляпёшкін хворы на дызентэрыю, а сам Садонін ідзе з гарадка, а за мной прышле сувязнога. У пачатку верасня 1942 года ў лагеры быў каранцін, на работу мы не хадзілі. Мне перадалі, што ў Сляпянцы мяне чакае сувязны Сашка. Сустрэліся, пайшлі на базар. Я гавару, што пойдзем купім хлеба. Ён забраў у мяне грошы, падышоў да ларка, заказаў па шклянцы самагонкі з агурком. Выпілі. Даў мне ў рукі рубанак і сказаў ісці цяслярыць у вёску, там дадуць паесці.

У атрад мы трапілі на наступны дзень. Хто такі быў Сашка, я так і не даведаўся. Гаварылі, што ён заблытаўся на спекуляцыі конямі, але дакладна пра яго лёс не даведаўся.

У атрадзе "За Радзіму" брыгады імя Фрунзе я прыняў прысягу ў верасні. Быў залічаны ў аддзяленне майго земляка Васіля Берсіна. Прымаў удзел ва ўсіх баявых і гаспадарчых аперацыях узвода. У 1943 годзе падпольны райком прыняў мяне ў кандыдаты ВКП (б). Хадзіў я на "рэйкавую вайну". Рэйкі я не ўзрываў, а ў групе камандзіра ўзвода Мацвеева знаходзіўся ў засадзе на дарозе Вілейка-Маладзечна. Сыходзілі з засады пасля апошніх узрываў на дарозе пад кулямётны шквал нямецкай аховы, якая паспявала ачухвацца.

Гісторыя пра млын

У 1943 годзе асабісты склад брыгады папаўняўся мясцовымі жыхарамі. У нашым атрадзе "За Радзіму" было больш за 300 чалавек. З пацяпленнем камандаванне было вымушанае адправіць частку ўзводаў на самастойнае забеспячэнне, і іх знялі з катла. У сакавіку ці красавіку 1943 года камандзір атрада даў мне заданне арганізаваць работу Чарвякоўскага вадзянога млына (цяпер вёска Сакалоўка). У дапамогу мне далі двух партызан Маштакова І. і мясцовага Нядвецкага Івана. Разам з чарвякоўцамі Ігнатам Мордасам, Кузьмой Клачко адрамантавалі вадзяное кола, устанавілі мукамольныя камяні, перагледзелі ўсе механізмы прывода. Праз 2 дні млын запрацаваў. Мясцовыя жыхары пачалі ісці на млын, бо абрыдла малоць збожжа ўручную. Калі хапала вады ў сажалцы, працавалі круглыя суткі. Перапынкі рабілі толькі тады, калі зараджаліся акумулятары для падпольнай друкарні ці пілавалі лес для шпіталя і зямлянак.

Пасля Маштакоў зрабіў электрычнае асвятленне, а Нядвецкі знайшоў на працу мельнікаў. Млын поўнасцю забяспечваў партызанскі атрад і брыгаду хлебам і крупамі. Пачалі рабіць запасы. Млын некалькі разоў бамбілі, але партызаны яго адстаялі. У пачатку 1944 года млын спыніўся, бо сцёрліся жорны. Мельнік Кузьма Клачко з рызыкай для жыцця паехаў у Лагойск за неабходнымі кампанентамі, зрабіў новыя, і праз тыдзень млын запрацаваў. Але ў 1944 годзе падчас блакады карнікі яго спалілі.

Вызваленне

Пасля вызвалення Чарвякоў вяскоўцы былі знясіленыя, харчаваліся асакой, парэчкамі, не грэбавалі жабамі і смаўжамі. Зрэдку знаходзілі ў шалашах партызан падмочаную муку. Пасля злучэння з партызанамі даведаўся, што камандзір паранены, шмат партызан загінула.

Астатнія партызаны пайшлі на ваенны парад у Мінск. А мяне накіравалі ў райком партыі. Сакратар райкома Павел Шалкоўскі сказаў, што мяне на фронт не адпускаюць. Я пачаў працаваць у Ільянскім райвыканкоме. Старшынёй быў Васіль Чачыеў, але той праз некалькі дзён папрасіўся на фронт, а на яго месца паставілі Давыда Басячэнку.

У жніўні 1944 года райком накіраваў мяне ў Вілейскі абласны Дзяржбанк, дзе мяне прызначылі кіраўніком Ільянскага аддзялення, дзе я працаваў да 28 жніўня 1946 года.

У 1946 годзе пры праверцы маіх падпольных партыйных дакументаў у Маладзечанскім абкоме партыі ўбачылі, што я не ўступіў у партыю. На паседжанні абкома мне прапанавалі ўступіць у партыю. Падаць заяву я не змог, бо мяне знялі з работы. І перавялі па сямейных абставінах у Горкі. Там заяву ў мяне не прынялі, рэкамендавалі годзік папрацаваць. У 1947 годзе пярвічная горкаўская арганізацыя прыняла мяне кандыдатам у члены ВКБ (б).

Пры разглядзе заўвагі ў Канавінскім райкоме прынялі рашэнне ўстрымацца аб прыёме ў партыю, бо быў у палоне ў немцаў, двойчы збягаў і двойчы вяртаўся. У пярвічную арганізацыю паведамілі, што яны хацелі прыняць у партыю здрадніка Радзімы, і строга наказалі пра гэта членам партыі – маім паручыцелям. Адначасова паведамілі пра мяне ў органы дзяржбяспекі. Ярлык, які дала мне аўтарытэтная ўстанова, захаваўся.

Канец адысеі

З таго часу я нікому не гаварыў пра свой удзел ў Вялікай Айчыннай вайне, бо ніякіх дакументаў у мяне не было. Няма і сведкаў маёй адысеі – хто памёр, а хто згубіўся. Была надзея на Пятра Мумулашвілі, які камандаваў узводам 4-й батарэі 497 гаўбічнага палка. Але яго брат, якога я знайшоў у Горкім, сказаў, што Пётр загінуў пад Сталінградам."

Падрыхтаваў Юрый КАРПІЦКІ.

Ад пачатку да скону Беларускай

25 сакавіка 1918 года Радай Беларускай Народнай Рэспублікі Беларусь была абвешчана незалежнай і свабоднай дзяржавай.

Гэта не ўваходзіла ў інтарэсы яе суседзяў, ды і Германскія акупацыйныя ўлады сваё панаванне тут ні з кім дзяліць не збіраліся. Радзе БНР у лепшым выпадку адводзілася доля "Пасрэдніка паміж нямецкімі ўладамі і беларускім народам, для таго, каб палегчыць жыццёвыя цяжкасці, якія выкліканы вайной", пра што заявіў камандуючы 10-й нямецкай арміі генерал Эрых фон Фалькенхайн прадстаўнікам Рады.

25 красавіка 1918 года ад імені Рады БНР імператару Вільгельму накіравалі тэлеграму з падзякай за вызваленне Беларусі нямецкімі войскамі, што выклікала абурэнне многіх беларусаў не толькі ўнутры краіны, але тых, якія знаходзіліся далёка за яе межамі. Гэта быў памылковы крок, які пазней доўга тлумачылі і апраўдвалі. Актыўны ўдзел у арганізацыі і рабоце Рады прынялі прадстаўнікі і ўраджэнцы Вілейшчыны: Антон Аўсянік, Леанард Заяц, Аляксандр Уласаў, а таксама Клаўдзій Альшук з Ілы, Станіслаў Заяц з Даўгінава і іншыя.

Трэба сказаць, што першапачаткова Рада спрабавала змякчыць акупацыйны рэжым, прыдаць які-небудзь парадак нямецкім рэквізіцыям. На адрас Народнага сакратарыяту БНР ішлі скаргі ад насельніцтва на неправамерныя дзеянні акупацыйных улад. У чэрвені такія лісты паступілі ад жыхароў Вязынскай, Даўгінаўскай, Іжанскай і іншых валасцей. У адказ яны атрымлівалі лісты з абяцаннем прыняць належныя захады дзеля высвятлення спраў аб злоўжываннях нямецкіх уладаў, а таксама аб становішчах у валасцях.

Былі скаргі і просьбы ад асобных грамадзян. Так жыхар мястэчка Ілья Борух Левін 17.06.1918 г. заяўляў аб тым, што нямецкія жаўнеры забралі ў яго 1800 яек, закупленых для мясцовых жыхароў на іўдзейскае свята Пяцідзесятніцы. Жыхарка вёскі Шчукі Сухая Яўгенія прасіла выдаць ёй неабходную даведку, каб атрымаць магчымасць выехаць у Расію. На скаргу грамадзян Мільчанскай валасці ліст з просьбай даць распараджэнне аб разглядзе яе быў перасланы ў штаб Х нямецкай арміі. Аднак рэальнай улады ў Радзе БНР не было.

Палажэнне Германіі ў імперыялістычнай вайне і буржуазна-дэмакратычная рэвалюцыя дазволілі 13 лістапада 1918 года Савецкай Расіі дэнансаваць несправядлівы Брэст-Літоўскі дагавор. Чырвоная Армія перайшла ў наступленне па ўсім фронце, і 16 снежня яе перадавыя часці вызвалілі Вілейку. Адразу ў горадзе аднавілі сваю дзейнасць органы Савецкай улады.

Сюды на непрацяглы час прыбылі і літоўскія таварышы. Не дачакаўшыся вызвалення Вільні, яны ўжо 16 снежня 1918 года абвясцілі ў Вілейцы аб утварэнні Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі Літвы на чале з Міцкявічусам-Капсукасам, які стаў пасля відным партыйным і дзяржаўным дзеячам Літвы і Беларусі.

18 снежня Ленін і Сталін па прамым провадзе ў Дзвінск (Даўгаўпілс) перадалі: "Записка принята. Мы все очень рады Вашим сообщениям. Примите привет. Освобождайте скорее Вильню".

Мінск, 1918 год. Народны сакратарыят Беларускай Народнай рэспублікі. Злева направа сядзяць – А. Бурбіс, Я. Серада, Я. Варонка, В. Захарка. Стаяць – А. Смоліч, П. Крачэўскі, К. Езавітаў, А. Аўсянік, Л. Заяц.

Фота з кнігі «Ілюстраваная энцыклапедыя гісторыі Беларусі».

Праз чатыры дні пасля гэтага ў газеце "Жизнь национальностей" быў змешчаны артыкул тагачаснага наркома па справах нацыянальнасці І.В.Сталіна "Дела идут". У ім ёсць такія радкі: "Образовавшееся в Вилейке рабочее правительство Литвы, с его пламенным манифестом, несомненно создаст надежный центр объединения революционных сил Литвы. Красные стрелки Литвы понесут своей родине освобождение. Признание литовского рабочего правительства Российским Советским правительством укрепит в них веру в окончательную победу...".

5 студзеня 1919 года Вільня была вызвалена Чырвонай Арміяй, і ўрад Літоўскай рэспублікі пераехаў туды. Праз некалькі дзён Міцкявічус-Капсукас ужо адтуль шле прывітальную тэлеграму Леніну, а копіі Свярдлову і Сталіну з падзякай за іх братнюю дапамогу. Гэты гістарычны факт мала дзе ўзгадваецца.

29 снежня 1918 года ў Вілейцы адбыўся павятовы з'езд Саветаў, на якім прысутнічала 120 дэлегатаў. Паведамлялася, што ў Будславе, Куранцы, Даўгінаве і іншых валасцях арганізаваны валасныя Саветы. На іх ускладзена задача на правядзенне ў жыццё дэкрэта Савецкай улады па аграрным пытанні.

Вілейская гарадская камуністычная ячэйка на той час налічвала 17 членаў, 32 кандыдаты і 70 спачуваючых ім. Неўзабаве тут быў арганізаваны камуністычны клуб, дзе чыталіся лекцыі, даклады, праводзіліся рэвалюцыйныя святы. Абавязкі сакратара павятовага камітэта партыі бальшавікоў выконваў А.Крывенька, а старшынёй рэўкома стаў закалёны бальшавік, ураджэнец вёскі Дубавое Хаценчыцкай воласці У.Ф.Кажура.

Для барацьбы з контррэвалюцыяй, спекуляцыяй і службовымі злачынствамі ў канцы 1918 года была створана Вілейская павятовая Надзвычайная камісія (НК), старшынёй якой стаў Н.Ф.Буслаўскі, членамі Савіч, Чабрыцкі, Ф.Пагуда, С.Субач, Цукерман і іншыя. У склад камісіі ўваходзіла спецыяльная каравульная рота, якая ахоўвала і патрулявала важныя аб'екты горада і павета, змагалася з бандытызмам. Узначальваў яе А.П.Нарушэвіч. Арганізатарам і камандзірам войск НК быў Я.Я.Дзяруга. Пры гэтым аддзеле меўся аператыўны аддзел, які займаўся следчай работай, рэквізіцыяй маёмасці, арыштамі падазроных. Тут служылі С.Нічыпаровіч, П.Шалкоўскі, М.Альфер і іншыя. Камендантам горада быў назначаны Васіль Дурэйка, начальнікам міліцыі – Лук'ян Рачыц, ваенным камісарам – Антон Лубнеўскі. Рэвалюцыйны трыбунал узначальвалі былыя матросы з мяцежнага браняносца "Пацёмкін" Іваноў і Голікаў, якія адбывалі зняволенне ў Вілейскай турме. Начальнікам яе ў той час быў Васіль Данілевіч. Баец аперытыўнага аддзела С.П.Нічыпаровіч разам з камандзірам узвода войска НК І.К.Жаўняровічам з Рыбчына былі часова камандзіраваныя ў Вільню.

1 студзеня 1919 года ў Смаленску была абвешчана Сацыялістычная Савецкая Рэспубліка Беларусь. Як самастойная дзяржаўная адзінка яна выдзялялася з саставу РСФСР і аб'яўлялася свабоднай і незалежнай. Але ўжо 27 лютага цэнтральныя выканаўчыя камітэты Літвы і Беларусі аб'ядналіся ў адзін орган і выбралі сумесны ўрад, які ўзначаліў В.Міцкявічус-Капсукас.

Быў утвораны таксама Мінскі губернскі рэвалюцыйны камітэт, у склад якога ўвайшоў і У.Кажура. Яго ўлада распаўсюджвалася на ўсе паветы Мінскай і былой Гродзенскай губерні, а таксама на Вілейскі павет Віленскай губерні. Улады другіх губерняў падпарадкаваліся непасрэдна ўраду ЛітБел.

На 1 сакавіка 1919 года ў Вілейскім павеце налічваліся 121 член партыі, 122 кандыдаты і 624 спачываючыя. Праз месяц на партыйнай канферэнцыі павета прысутнічалі прадстаўнікі ад 14 партячэек. У гэты нялёгкі час Савецкая ўлада ўдзяляла ўвагу і народнай асвеце. На аснове дэкрэта Літоўска-Беларускай ССР аб рэарганізацыі школьнай справы паўсюдна ствараліся адзіныя для ўсіх дзяцей агульнаадукацыйныя школы 1-й і 2-й ступені. 15-16 сакавіка ў Маладзечне адбыўся першы з'езд настаўнікаў Вілейскага, Ашмянскага і Дзісненскага паветаў, у якім прыняло ўдзел 230 чалавек. Дэлегатам на Усерасійскі з'езд настаўнікаў ад Вілейкі быў абраны Сапрык Восіп Восіпавіч, настаўнік Хаценчыцкай школы.

Аднак здзяйсненню гэтых і іншых добрых спраў Савецкай улады перашкаджала ўскладненне міжнароднай абстаноўкі. Ужо ў канцы лютага войскі Польшчы, атрымаўшы падтрымку і дапамогу краін Антанты і ЗША, пачалі наступленне на Заходнім фронце. Польскае войка 17 красавіка здзейсніла прарыў ля Ліды, павярнула на поўнач і праз два дні захапіла Вільню. ЛітБел фактычна перастала існаваць. Яе функцыі стаў выконваць Мінскі губрэўком. Супраць інтэрвентаў былі мабілізаваны ўсе сілы. З Вілейкі на дапамогу невялікаму заслону Чырвонай Арміі былі накіраваны ўзвод вартавой роты і дзве роты, сфарміраваныя з мясцовых жыхароў. Савецкія роты, якія абаранялі вёску Каловічы, з падаспеўшым з Вілейкі рэзервам неаднаразова адбівалі атакі белапалякаў. "Вілейскія сяляне, мабілізаваныя мясцовым рэўкомам, - пісала "Звязда" 24 мая 1919г., - сумелі не толькі стрымаць ворага, але і перайсці ў контрнаступленне".

Вось як успамінаў аб падзеях тых часоў жыхар вёскі Більцавічы, удзельнік грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў М.Гатоўскі. "Дваццаць тры гады было мне, калі Беларусь таптала белапалякі ў 1919 годзе. Якраз служыў у Вілейцы ў эскадроне Першага кавалерыйскага дывізіёна. У вёсцы Бараўцы стаяў узвод нашай пяхоты, у Порсе – дзве батарэі, а ў Любані знаходзіліся штаб і рота, якой камандаваў жыхар вёскі Журыхі Аляксандр Нарушэвіч. Памятаю, летам неяк паступіла ўказанне: "Быць у поўнай баявой гатоўнасці!". А на наступны дзень прыскакаў запылены веставы з Бараўцаў з нечаканай весткай: "Белапалякі зайшлі з тылу і забралі ўзвод пяхоты!". Ускочылі на коней. Нас чалавек 30 было. Выскачылі ў Вілейцы з-за могільніка і адразу ж убачылі ўдалечыні шматлікую варожую пяхоту: белапалякі набліжаліся да горада. Не было сэнсу прымаць бой. Рашылі хутчэй паведаміць у Порсу, каб адкрылі па ворагу агонь з гармат. Паслалі казака. Але і тут напаткала няўдача: Порсу ў абыход занялі ўланы. Пасланы казак ледзь не трапіў у варожыя рукі. Толькі звычайная цывільная вопратка дапамагла яму павярнуць разгарачанага каня на Каловічы ды прыпусціць на ўсю выцяжку ў Любань, каб паведаміць у штаб. Самі ж пачалі адступаць на Куранец, дзе хутка і злучыліся з ротай Нарушэвіча. І толькі каля Крывога Сяла, выбраўшы зручную пазіцыю, наша пяхота дала бой ворагу. Тут ужо давялося папрацаваць "максіму", які ўстанавілі на ўзгорку.

Затым зноў адступалі з невялікімі баямі на Рэчкі, на Крывічы і аж да Полацка. Белапалякі дайшлі да Заходняй Дзвіны, а далей іх не пусцілі. Непадалёку, у мястэчку Сіроціна, сфарміраваўся 17-ы кавалерыйскі полк, у які трапіў і я. А ў чэрвені была аб'яўлена пілсудскай Польшчы вайна. Вось тут ужо нашы пайшлі ў наступленне. Гналі з цяжкімі баямі белапалякаў аж да Варшавы.

Асабліва запомніўся бой, калі бралі Слонім. На млыне быў устаноўлены варожы кулямёт, і мы вымушаны былі галопам ісці па грэблі пад кулі: іншай дарогі не было. Жыхар вёскі Кузьмічы Канстанцін Балкоўскі быў паранены ў абедзве нагі, конь пад ім упаў ад кулямётнай чаргі. Але ўзялі Слонім.

Найгорш было, калі пачалі з-пад самай Варшавы адступаць... Першую конную тэрмінова адазвалі да Масквы на Врангеля. Палякі прарвалі фронт...".

М.Пяркоўскага пазней арыштавалі палякі, катавалі, але нічога каштоўнага для сябе ад яго не даведаліся.

Узвод войск НК, якім камандаваў А.Ц.Пагуда, быў перададзены ў 146-ы стралковы полк. У баі каля в.Сліпкі камандзір быў паранены. Байца НК П.Шалкоўскага акупанты захапілі ў палон пры абароне маста. Пакаранне адбываў у Вілейскай турме.

Упорныя баі адбываліся паўсюдна. Аднак сілы былі няроўныя. 96-тысячнай добра ўзброенай польскай арміі супрацьстаяла 36 тысяч воінаў 15-й і 16-й армій Заходняга фронту. На Вілейшчыне часцям 17-й і 52-й стралковых дывізій (СД) супрацьстаялі легіянеры, якія аб'ядналіся ў групу пад камандаваннем камандзіра 5-га пяхотнага палка маёра С.Дуб-Барнацкага. Барацьба за Вілейку і Куранец ішла з пераменным поспехам з 1 па 3 чэрвеня, а затым у ліпені. Мясцовасць некалькі разоў пераходзіла з рук у рукі. Аднак 1 ліпеня праціўніку ўдалося захапіць Вілейку, а 3 – Маладзечна.

18 ліпеня перадавыя часці чырвонаармейцаў з дапамогай бранепоезда контратакавалі непрыяцеля і з баямі дайшлі амаль да Вілейкі, заняўшы Крывічы, Даўгінава, Куранец. На дапамогу палякам прыйшоў 4-ы пяхотны полк, і часці Чырвонай Арміі вымушаны былі адступіць.

Народнай Рэспубліку

У складзе 17 СД у гэты час ваяваў камандзірам 1-га асобнага кавалерыйскага дывізіёна І.Шубін. За мужнасць і гераізм, праяўленыя на франтах грамадзянскай вайны, ён тройчы быў узнагароджаны першым савецкім ордэнам Чырвонага Сцяга. Усяго 32 чалавекі, сярод якіх два беларусы, па тры разы станавіліся кавалерамі гэтай ганаровай узнагароды тых гераічных часоў. Яго імем названа вуліца ў Вілейцы. Доўгі час лічылася, што і нарадзіўся ён тут. На самой жа справе, з'явіўся на свет Іван Філарэтавіч у 1881 годзе на Пастаўшчыне (вёска Саранчаны былой Лынтупскай воласці).

У легіёнах Пілсудскага ваяваў тады на Вілейшчыне польскі паэт Уладзіслаў Бранеўскі, аб чым ён расказваў Максіму Танку ў 1956 годзе пры сустрэчы ў Навагрудку.

Зноў на цэлы год Вілейшчына апынулася пад пятой акупантаў, цяпер ужо палякаў. Іх абяцанкі стварыць беларускаму насельніцтву "нармальнае жыццё" аказаліся на самой справе пустым звонам. Пачалася расправа з актывістамі Савецкай улады, было многа скаргаў на звальненне з работы працаўнікоў-беларусаў, бязлітасных рэквізіцыі і бясчынствы жандармерыі, часам бралі гвалтам. Пачаўся польскі тэрор. Многіх арыштоўвалі за няznачныя правіннасці ці падазрэнні і вялі следства з жорсткімі катаваннямі. Толькі ў Вілейцы і павеце было замучана, расстраляна або памерла ад голаду і эпідэміі 510 мужчын, 512 жанчын і 1018 дзяцей. Мясцовае насельніцтва цярпела не толькі ад акупантаў, але і ад распаўсюджанай тут звычайнай крымінальшчыны і бандытызму, асабліва лютавалі яны каля Хаценчыц.

Не ў лепшым становішчы апынулася і беларуская асвета. Беларускія народныя школы, якія існавалі пры немцкай акупацыі, ліквідаваліся вельмі проста: палякі перасталі плаціць заробак настаўнікам. Аднак найбольш патрыятычныя з іх працягвалі працаваць без урадавай дапамогі, існавалі з сялянскіх ахвяраванняў і дапамогі беларускіх арганізацый. У Віленскай навучальнай акрузе з былых 153 беларускіх школ засталося працаваць толькі 17 легальных і 40 тайных. Была закрыта беларуская гімназія ў Будславе.

Вялікі ўціск вёўся на праваслаўную царкву. У некаторых прыходах сілай закрываліся храмы, пераводзіліся ў касцёлы. Такое адбылося з Каменьскай царквой, адкуль была выкінута ўся маёмасць, забраны ключы. Доўгі час вяліся судовыя разборкі.

Такім чынам, нічога не далі заявы Пілсудскага аб прызнанні беларускай дзяржаўнасці ў выглядзе федэрацыі і вызваленчай місіі Польшчы на Усходзе, якія аказаліся проста прапагандысцкімі манеўрамі.

Сялянства ўсё актыўней аказвала ўзброены адпор чужаземцам, падрывала іх рэжым. Пачалі зноў арганізоўвацца падпольныя патрыятычныя групы, актыўную работу ў якіх праводзілі А.Я.Крывенькі, М.І. і С.М. Субачы і іншыя. У раёне Маладзечна дзейнічаў партызанскі атрад колькасцю да 250 чалавек. У Барысаўскім і Вілейскім паветах страх на акупантаў наганяў атрад 500 добра ўзброеных байцоў пад кіраўніцтвам Мінчука. Яны правялі шэраг буйных аперацый па разгрому і разгону белапалякаў і іх памагатых. Памешчыкі вымушаны былі хавацца ў гарадах. За галаву Мінчука акупацыйныя ўлады давалі 20 тысяч марак (грашовая адзінка Польшчы ў 1919-24 гадах). Партызанамі Мінчука быў узяты ў палон польскі карны атрад. У сувязі з гэтымі падзеямі ў Барысаўскім, Мінскім і Вілейскім паветах прымаліся асобныя меры перасцярогі. Для ўстрашэння ў газетах друкаваліся спіскі асоб, якія прыгаворваны былі польскімі судамі да смяротнага пакарання.

Аднак ужо нішто не магло паралізаваць рост народнага супраціўлення акупацыі, знішчыць волю народа да вызвалення. Тым больш паспявала і дапамога з Усходу.

Анатоль РОГАЧ.

Як святкавалі гадавіну Беларускай Народнай Рэспублікі ў Будславе

"Гэта было ў Будславе Вялейскага павету, у Беларускай Гімназіі, якую заснавала беларуская мясцовая інтэлігенцыя й сялянства ўласнымі высілкамі пасьля выбуху расейскай рэвалюцыі. Цяга да навукі ў людзей была так вялікая, што існуючыя там толькі чатыры клясы зьмясьцілі бальш за 300 дзяцей. Я быў прыняты ў 4-ю клясу, але пакуль набраўся кантынгэнт, сядзеў у трэцяй.

Дзесь у канцы сакавіка дайшла вестка з Менску аб абвешчаньні незалежнасьці Беларусі й да Будслава. Аднаго дня, памятаю, наш дырэктар Васілевіч, узварушаны й вясёлы хадзіў па ўсіх клясах і дзяліўся з вучнямі гэтай радаснай навіной. "Рада Беларускай Народнай Рэспублікі абвесьціла незалежнасьць Беларусі, наш край будзе вольным і незалежным, як калісь даўней. Будзе мець свой урад, сваё войска, сваіхураднікаў, свой скарб і свае школы. Цяпер беларусы самі будуць гаспадарамі ў сваей зямлі і ня будзе ўжо нас трывожыць і страшыць чужое войска й паліцыя" - тлумачыў ён. Вучні слухалі гэтыя словы з вялікім зацікаўленьнем і ўвагай, хоць многія яшчэ й не разумелі ўсей важнасьці гэтай гістарычнай падзеі ў жыцьці Беларусі. "Абвешчаньне незалежнасьці Беларусі ёсьць вялікім нацыянальным сьвятам для ўсяго беларускага народу", - казаў ён далей, - "і наша гімназія мусіць адсьвяткаваць гэта сьвята дастойна й урачыста. Сьвяткаваньне адбудзецца ў наступную нядзелю а шостай гадзіне вечара. Хорам і дэкламацыямі займуцца настаўнікі Папковіч і Ігнатава, яны-ж прыгатуюць усю праграму. А вы, дзеткі, скажыце сваім бацьком аб радаснай навіне й запрасіце іх на сьвяткаваньне разам з іх сябрамі й знаёмымі".

1935 год. Вінцэнт Жук-Грышкевіч (у другім радзе паміж дзяўчатамі) з будслаўскай моладдзю. Хтосьці з іх таксама вучыўся ў беларускай гімназіі.

Праз цэлы тыдзень гімназія была ў узбуджаным сьвяточным настроі. Пасьля лекцыяў адбываліся сьпеўкі й рэпэтыцыі дэкламатараў. Хадзілі у лес па ялінкі й дзеразу, каб прыбрацу зеленьню залю. На лекцыях рысунку рысавалі Пагоню й бел-чырвона-белы сьцяг. Настаўнік рысаваньня, сьв. пам. Мікола Шыла сказаў, што найлепшыя рысункі будуць павешаны ў залі ў дзень сьвяткаваньня. Гэта паддавала імпэту й стараньня ў працы. Сьцяжкі выходзілі наблага, але з Пагоняй было горш. Мой сусед Кіслы так праняўся нацыянальнымі колерамі, што ягоны конь у Пагоні вышаў бел-чырвона-белым. З гэтай прычыны ўся кляса паднялa рогат і празвала Кіслага патрыётам. Пры конкурсе настаўнік амаль усе сьцяжкі прызнаў годнымі й яны пазьней павісьлі на шнурку ў залі. Пагоні-ж былі збракаваны ўсе. Настаўнік сказаў, каб кожны сабе пакінуў яе на памятку, а для залі намаляваў сам вялікую прыгожую Пагоню.

Нарэшце прыйшоў доўгачаканы дзень сьвяткаваньня. Людзей сабралася столькі многа, што яны запоўнілі залю, сумежныя клясы й нават сенцы. Прыйшлі яны з мястэчка й з суседніх і далейшых вёсак. Урачыстасьць адчыніў дырэктар палкай, хоць і доўгай прамовай. Ён прывітаў усіх прысутных з вялікай навіной абвешчаньня незалежнасьці Беларусі й вытлумачыў, якое значэньне мае гэты векапомны акт. Пазьней ён прачытаў цэлую лекцыю з гісторыі Беларусі, насьвятляючы найважнейшыя мамэнты: Полацкі пэрыяд і Вялікае Княства Літоўскае, зьвяртаючы асаблівую ўвагу на ролю беларускае мовы й культуры ў апошнім.

Гэты вялізарны натоўп людзей у замёрлай цішыні ўспрымаў як нешта сьвятое першы раз пачутыя словы са сваей гісторыі. Патрыятычны настрой узрастаў. Заканчэньне прамовы дырэктара зьмяніў магутны, як вулькан, кліч народу: "Хай жыве Незалежная Беларусь".

Далей прамаўлялі прадстаўнікі ад Гімназіяльнага Камітэту бацькоў і ад воласьці, а таксама сьв. пам. інжынер архітэкт Дубяйкоўскі з Вільні, які кіраваў будаваньнем дому для гімназіі. Якісь дзядзька з Камарова ці Алешак пачаў прамаўляць, але ня мог скончыць, узварушаньне душыла словы яму ў горле. Ён патрапіў толькі закончыць словамі: "Хай жыве Незалежная Беларусь!", якія, падхопленыя народам, зноў паліліся магутнай хваляй па гімназіяльным будынку й пляцы.

Пасьля кароткай пярэрвы пачаўся канцэртны адзьдзел. Палілася стройная харавая мэлёдыя беларускай песьні, што дагэтуль, бяз ніякага дырыжорства, блудзіла самапасам па палетках. І песьня, нібы атрымаўшая адукацыю, гучэла прыгажэй, як у звычайных жаночых сьпевах. "Бач, як стройна паюць", — падміргівалі адна другой жанчыны, — "а здаецца тыя самыя песьні, што й мы сьпяваем; відаць што значыць навука". Песьні чаргаваліся з дэкламацыямі. Найбольш спадабаліся дэкламацыі Зімноўшкі "Бор" Купалы і "За свабоду сваю" Купалы, прадэкламаваны наймeншым з прысутных — вучнем В. Са сцэны яго зьнясьлі на руках. Нельга было зразумець ці ён плакаў, ці сьмяяўся. Супакоіўся тады толькі, як уткнуўся ў падол роднай маткі.

Урачыстыя, паважны настрой сьвяткаваньня апрануў поўнасьцю весялосьці, калі вучнёўскія пары завіхрылі ў Лявоніхе. У танцы прыймала ўдзел уся сялянская грамада, бо, па будслаўскаму звычаю, жанчыны й мужчыны прыплёскавалі ў ладкі ў такт музыкі, а некаторыя прытупавалі нагамі.

Так весялілася ўся грамада, народ спраўляў сваё нацыянальнае сьвята. Ён здаваў сабе справу з важнасьці падзеі ў сваёй гісторыі. Тут ня было нічога штучнага. Панавала атмасфэра шчырай, натуральнай радасьці й задаваленьня.

А як пачалі разыходзіцца толькі й гутаркі было аб тым, як пачнецца разбудоўвацца жыцьцё ў новай, вольнай Беларусі, якой зямлёй будзе карыстацца той, што сам на ёй працуе. Моладзь парушала вайсковыя тэмы, выказвала гатовасьць пайсьці пад родныя сьцягі, як толькі паклічуць. Ведала добра, што першай і неабходнай справай было замацаваньне незалежнасьці маладой Беларускай Народнай Рэспублікі.

А было іх — стройных, як дубы — толькі ў самым мястэчку некалькі дзясяткаў, моцных духам, сьвядомых нацыянальна. Не адзін добры горад мог пазайздросьціць у гэтым малому Будславу. Адны з іх паварочаліся з войска, пабыўшы і ў беларускіх гуртках, другія павырасталі за час вайны. Дзякуючы ім, мястэчка, апрача гімназіі, мела клюб і бібліятэку, тэатр з вялікай заляй, што пакінуў штаб расейскай арміі, хор і струнную аркестру. Ня было нядзелі, каб не адбылося якое прадстаўленьне ці канцэрт. Руньню зелянела беларуская культура, пашыраючыся па суседніх вёсках. І ня было ані сварак, ані непаразуменьняў. Работа йшла ў атмасфэры задаваленьня й згоды пад уплывам цягі да веды й мастацтва. Маладое й здаровае беларускае жыцьцё станавілася на ўласныя ногі, абяцаючы ўзрасьці да сілы волата.

Бязлітасны лёс, аднак, зноў пачаў барасьніць узыходзячую беларускую рунь. Ворагі з Усходу й Захаду шчапіліся клешчамі ў барацьбе за беларускую спадчыну нашых дзядоў, топчачы маладыя ўсходы, руйнуючы й перагараваючы сталёвую той грунт, з якога гэтыя ўсходы ўзрасталі."

Паводле кнігі Вінцэнта Жук-Грышкевіча "25-га Сакавіка. Успаміны з Менску, Будслава, Вільні, Прагі, савецкай турмы".

Падрыхтаваў Алесь ВЫСОЦКІ.

■ ЛЁСЫ

Міхаіл Бакунін у Маладзечне

Імя Міхаіла Бакуніна вядома, бадай, кожнаму пісьменнаму чалавеку.

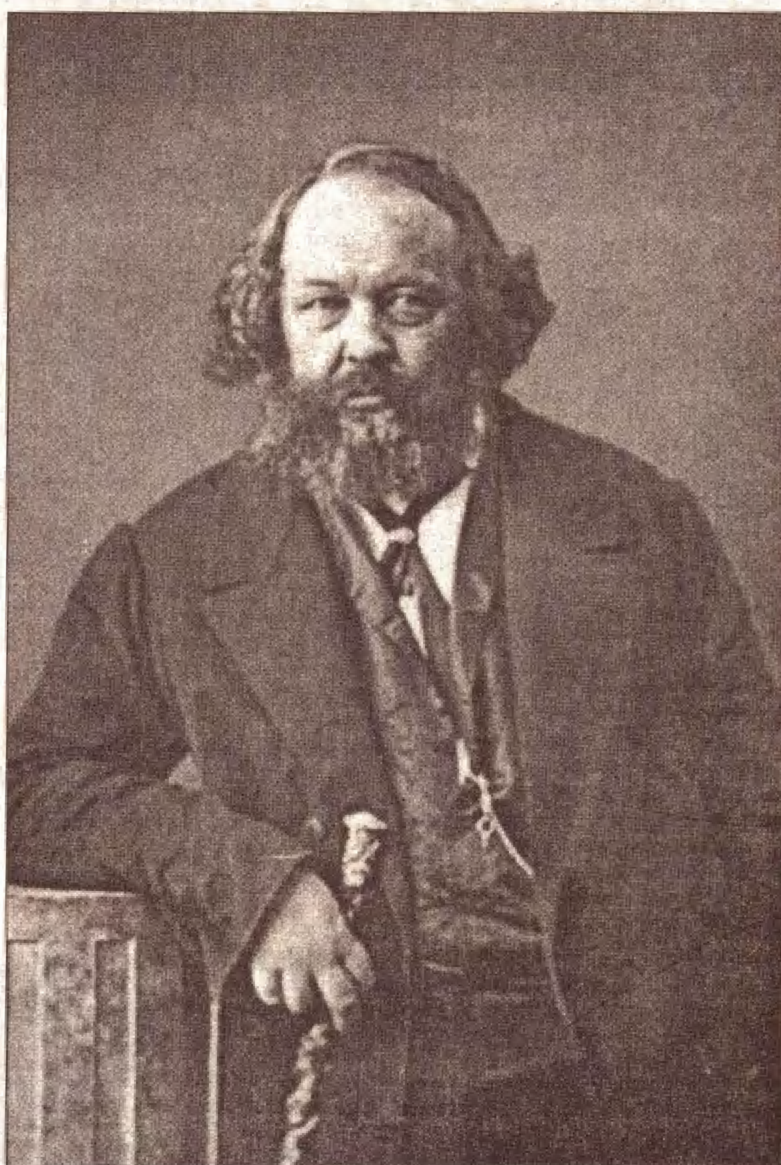
У свой час у аўдыторыях вышэйшых навучальных устаноў нам даводзілі, што Бакунін М.А. – вораг марксізму, які нанёс вялікую шкоду рэвалюцыйнаму руху. Апошнім жа часам то там, то там можна прачытаць пра яго такую характарыстыку: філосаф і сацыялутапіст, заснавальнік народніцтва і анархіст, акрамя ўсяго – палымяны рэвалюцыянер і бунтар.

Як бы там ні было, а постаць цікавая. Цікавая яшчэ і тым, што геаграфія яго дзейнасці вялікая і нечаканая: розныя мясціны Расіі, краіны Заходняй Еўропы, шэраг турмаў, у якіх ён пабываў у якасці вязня, ды яшчэ Паўночна-Заходні край, які ён аб'ехаў як ссыльны. У якасці ссыльнага Міхаіл Бакунін знаходзіўся нейкі час у Маладзечне, па тым часе невялікім мястэчку. Знаходжанне ў нашых мясцінах паўплывала на свядомасць 20-гадовага юнака даволі важка, і на гэтым варта засяродзіць увагу.

Але ўсё ж спачатку некалькі біяграфічных фактаў героя гэтага допісу.

Сям'я

Нарадзіўся Міхаіл Бакунін у 1814 годзе ў вёсцы Прашухіна Цвярской губерні ў заможнай сям'і губернскага прадвадзіцеля дваранства. Сямейнае паданне сцвярджае, што род Бакуніных паходзіць ад князя Стэфана Баторы, які стаў польскім каралём у 1576 годзе, ажаніўшыся з Ганнай Ягелонкай. Бацька Бакуніна, Аляксандр Міхайлавіч, закончыў Падуанскі універсітэт у Італіі і абараніў доктарскую дысертацыю па філасофіі. Служыў у рускіх пасольствах у Фларэнцыі і Гурыне. Маці, Варвара Аляксандраўна Мураўёва, была траюраднай сястрой Мураўёвых-Апосталаў.

Рускі філосаф, рэвалюцыянер XIX стагоддзя Міхаіл Бакунін ў сваёй маладосці 2 месяцы правёў у Маладзечне ў якасці афіцэра артылерыйскай часці.

Архіў "РГ".

У выхаванні дзесяці дзяцей бацька адыгрываў галоўную ролю: ён сам займаўся з дзецьмі фізікай, геаграфіяй, гісторыяй, Законам Божым, маляваннем і музыкай. У сям'і панавала атмасфера сямейнай чысціні, рэлігіі, душэўнай гармоніі. Мішэль ад прыроды быў надзелены добрым фізічным здароўем, захапляўся музыкай і мастацтвам. У той жа час вылучаўся незалежнасцю характару і няўрымслівасцю, што часта прыводзіла да свавольных учынкаў.

Ваенная кар'ера

Бацька выбраў для яго ваенную кар'еру. У 1929 годзе ён быў залічаны ў Пецярбургскае артылерыйскае вучылішча. Варта зазначыць, што вядомыя падзеі на Сенацкай плошчы ў 1825 годзе пэўным чынам паўплывалі на свядомасць адзінаццацігадовага Мішэля і, сутыкнуўшыся з дэспатычнымі парадкамі ў вучылішчы, якія панавалі падчас праўлення рускай дзяржавай Мікалая I, ён піша: "У час царствавання імператара Мікалая людзі задыхаліся. Гора таму, хто асмельваўся толькі пачаць наракаць супраць штодзённых гнуснасцей царскіх сатрапаў, — яго неадкладна знішчалі. Гора таму, хто асмельваўся думаць інакш, чым гэта прадпісана, — ён тут жа знікаў"...

У такіх абставінах будучы афіцэр не надта шчыраваў у ваеннай навуцы: прадметы, якія вывучаліся, ён адкрыта ігнараваў, заглядваў у падручнікі толькі перад самымі экзаменамі. Да таго ж, трэба меркаваць, свавольствы яго не пакідалі і, нягледзячы на перавод яго ў афіцэрскія класы, заслужанае пакаранне чакала – перавод у дзеючую армію. Свавольны афіцэр быў спісаны ў палявую артылерыю і накіраваны ў 3-ю артылерыйскую брыгаду з цэнтрам у Вілейцы.

Ссылка ў Маладзечна

Ад Мінска да месца службы – Маладзечна – ён ехаў цэлы тыдзень. 27 чэрвеня 1834 года ён паступіў у распараджэнне камандзіра 7-й лёгкай батарэі Данілы Зотава. У Маладзечне ён прабыў каля 2-х месяцаў і ўвесь час пісаў родным поўныя настальгічнай тугі радкі: "Сасланы ў такую страшную глуш, як Маладзечна, дзе "панурыя сосны", а "прырода змрачнейшая". У службе Бакунін не шчыраваў і ўвесь час дамагаўся пераводу ў Цвярскую губерню. Але пакуль яго часць накіруюць у іншае месца, Міхаілу Бакуніну даводзілася жыць тым, што было наўкол. Час ад часу ён наведваўся да мясцовых памешчыкаў. У адным пісьме з Маладзечна ў прашухінскае сямейства ён іранічна піша бацькам пра наведванне польскай сям'і Бовар, дзе "маці – грэнадзёр, дзве прыгожыя дачкі і сын-дурань".

Але ў той жа час малады прапаршчык з захапленнем займаўся гісторыяй "Паўночна-Заходняга краю", пісаў канспекты. "Гісторыя і статыстыка Літвы найбольш мяне цікавілі", — піша ён на Бацькаўшчыну. Пад Беларуссю ў гэты час Бакунін разумеў землі Віцебскай і Магілёўскай губерняў, астатняя частка сучаснай беларускай тэрыторыі, у тым ліку і месца службы, вызначалася ім як "Літва".

Беларусь павінна быць незалежнай

Назіранні 30-х гадоў моцна паўплывалі на яго светапогляд. "Аснова рускай і польскай гісторыі адна і тая ж – рабства сялян", — да такой высновы прыйшоў Бакунін. У адным з артыкулаў французскай газеты "Канстытуцыянель" 1846 года Міхаіл Бакунін паказваў беспрасветнае становішча, якое склалася ў Беларусі і Літве падчас панавання імперскай Расіі. Спасылаючыся на асабістыя ўражанні ў час службы, ён рэзка асудзіў русіфікатарскую палітыку мікалаеўскага рэжыму. У той жа час Бакунін лічыў, што поўнае знясіленне і адурманьванне народа Беларусі – у доўгім падданстве Польшчы. Тагачасныя рэаліі, з якімі сутыкнуўся малады чалавек у беларускіх землях, далі магчымасць спасцігнуць яшчэ адну аксіёму: "Дваране нашы... патанулі ў такім невуцтве, што глядзець на іх балюча".

Пазней у сваіх філасофскіх працах Міхаіл Бакунін неаднойчы звяртаўся да тэмы прыгнечанага беларускага народа. Уражанні, якія засталіся аб 30-х гадах, прывялі яго да цвёрдай перакананасці ў тым, што беларускі народ мае поўнае права на нацыянальнае самавызначэнне: на ўласную тэрыторыю і свабоднае развіццё роднай мовы.

Падрыхтавала Любоў КАРПОВІЧ.

■ ЛІТАРАТУРА

Беларусы ў эміграцыі

Ньюёрскі даследчык Лявон Юрэвіч у Мінску выдаў кнігу "Літаратурны рух на эміграцыі". Там згадваюцца імёны нашых землякоў-літаратараў, якія былі вымушаныя жыць і працаваць за межамі Беларусі.

Выдатная работа. Нельга абысці яе ўвагай каму б там ні было, хто звяртаецца да вывучэння гісторыі беларускай літаратуры па эміграцыі ці нават увогуле гісторыі беларускага літаратурнага працэса.

Лявон Юрэвіч згадвае цэлы шэраг імёнаў літаратараў, што звязаны з краем. Як, прыкладам, рэлігійнага дзеяча і пісьменніка Вінцука Адважнага (1890-1978), які нарадзіўся ў Гальшанах Ашмянскага павета. Прыгадаем: адным з першых яго адкрыў у беларускім друку Іван Ласкоў, надрукаваўшы ў "Літаратуры і мастацтве" артыкул "Шлях пакутніка: па старонках адной малавядомай кнігі" (1 лютага 1990 года). Цяпер імя Вінцука Адважнага – можна сустрэць толькі ў энцыклапедыях, часам у друку. А між іншым, лёс яго варты ўшанавання мемарыяльнай дошкай. Выпускнік Віленскай духоўнай семінарыі, ксёндз і літаратар, ён прайшоў пакутнымі, крыжовымі дарогамі выпрабаванняў.

І цяпер жыве ў Фларыдзе ўраджэнец валожынскага Лоска **Уладзімір Брылеўскі**. У 1970-80-ыя гады газета "Беларус" друкавала яго ўспаміны пра дзеячаў нацыянальнага руху. У мядзельскім Будславе ў 1892 годзе нарадзіўся Эдвард Будзька. Друкавацца пачаў яшчэ ў "Нашай ніве". З Калядзіна Маладзечанскага павета Мікола Ганько (у другой палове 40-х жыў у аўстрыйскім Зальцбургу, разам з Уладзімірам Дудзіцкім, Алесем Салаўём і Аляксандрам Грыцуком выпускаў часопіс "Пагоня. З беларускага жыцця"). Згаданы Будслаў – і радзіма Вінцука Жук-Грышкевіча (1903-1989). З 1956 года жыў у Канадзе, рэдагаваў "Весткі з Канады" для "Беларуса".

З Вілейскага павета – Іван Касяк (1909-1989), беларускі грамадскі дзеяч. Як, між іншым, і святар Святаслаў Коўш (1916-1997), які ў 1944-1948 гадах выкладаў у Беларускай гімназіі ў Германіі.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

■ МІНУЛАЕ

Драўляныя старонкі памяці

Напрыканцы 2002 года ў Астравецкім раёне працавала выстаўка, якая далучыла мясцовых жыхароў да памяці і ведання пра Іосіфа Гашкевіча.

10 кастрычніка 2002 года ў астравецкай вёсачцы Малі быў адкрыты памятны знак у гонар Гашкевіча, які ў 1858-1865 гадах з'яўляўся першым расійскім консулам у Японіі. З 1867 года наш зямляк, выйшаўшы ў адстаўку, жыў у маёнтку Малі.

Аўтар памятнага знака – скульптар, мастак, паэт Рычард Груша, які стала жыве ў Лідзе, а працуе, рэалізоўвае свае праекты, творчыя задумы па ўсёй Гродзеншчыне. Дарэчы, летась на гашкевіцкіх чытаннях мастак і літаратар прапанаваў і праект адраджэння сядзібы Іосіфа Гашкевіча. У Астраўцы і Малях прысутнічаў і госць з Японіі. Ён выказаў папярэднюю згоду прыняць матэрыяльны, фінансавы ўдзел у рэалізацыі праекта.

Рычард Груша ў апошні час надзвычай актыўна займаецца драўлянай скульптурай. Кампазіцыя "Сымон-Музыка" (яна складаецца з дзвюх работ) выкананая творцам па матывах вядомай коласаўскай паэмы. Усталяваны скульптуры ў дзіцячым садзе №15 у Лідзе. 25 скульптур з дубу выразаў мастак для дзіцячага сада вёскі Тракелі Воранаўскага раёна. У сярэдзіне 90-х гадоў майстар аформіў у тэхніцы "разьба па дрэву" вестыбюль цэнтральнай раённай паліклінікі ў Лідзе. Тады ж аформіў і актавую залу ў СШ №4 Ліды.

У 1996 годзе Рычард Груша перадаў у падарунак Дому-музею Адама Міцкевіча ў Навагрудку драўляны партрэт вялікага польскага паэта. Пазалетась – у 2001 годзе – у Лідзе ўжо праходзіла персанальная выстаўка таленавітага майстра. Да ўвагі гледачоў былі прадстаўлены поруч з жывапіснымі палотнамі работы з дрэва. Мастак, чые работы ўжо вядомыя гледачам, аматарам жывапісу і скульптуры не толькі ў Астраўцы, Навагрудку, Гродне, але і ў Мінску, Парыжы. У планах творцы – арганізацыя школы дойлідства.

— Хачу падрыхтаваць своеасаблівы летапіс беларускай літаратуры, — гаворыць Рычард Груша. – Мяркую ў дрэве выразаць вобразы многіх персанажаў, якія вядомы нам па творах паэтаў, празаікаў.

Калі слухаю натхнёны аповед майстра, ужо думаю пра тое, што Рычард Груша змог бы стаць выканаўцам цэлага праекта мастацкіх мемарыяльных дошак з дрэва – у гонар знакамітых пісьменнікаў-землякоў. Прыкладам, для Маладзечна – у гонар Генадзя Каханоўскага. Для Валожына – у гонар Пятра Бітэля. Для Вілейкі – у гонар Аляксандра Уласава. Для Мядзела – у памяць Максіма Танка. Для Смаргоні – ў знак памяці Янкі Шутовіча (мо' з вобраза гэтага дзеяча культуры і пачаць?). Для Астраўца – у гонар Казіміра Сваяка ды яго брата Альбіна Стаповіча. Для Ашмян – у памяць Янкі Станкевіча. Мог бы Рычард Груша і "вымаляваць" сваім разцом партрэты ў дрэве тых альбо іншых дзеячаў культуры для нашых бібліятэк.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

■ ІНВАСПОРТ

Шанс на «золата» Паралімпіяды

14-15 сакавіка адбудзецца чэмпіянат краіны па лёгкай атлетыцы сярод спартсменаў з парушэннямі зроку з удзелам прадстаўнікоў Літвы і Малдовы.

Аб яго ходзе і аб надзённых праблемах нашых зорак інваспорту расказалі заслужаны трэнер Рэспублікі Беларусь **Георгій Шэлег** і яго выхаванец **Ігар Фартунаў**.

Г.Ш. – Да гульняў у Афінах засталося крыху больш за год. Менавіта бягучы сезон з'яўляецца тым перыядам, калі ідзе інтэнсіўная падрыхтоўка асноўных кандыдатаў ў зборную краіны. У Маладзечне такіх пакуль двое – **Віктар Жукоўскі** і Ігар Фартунаў. Яны ўдзельнікі двух апошніх Паралімпіяд, адкуль прывезлі адпаведна 3 бронзы ды 2 серабра і бронзу. На чэмпіянатах свету заваявалі адпаведна 2 і 4 залатыя ўзнагароды.

Ёсць у нас таленавітая моладзь. Напрыклад, зараз занялі прызавыя месцы **Аляксей Рыйко, Сяргей Бурдукоў, Аліна Супрановіч, Сяргей Чарашнякоў, Віктар Рачкоўскі, Таццяна Паўлоўская**. Але, паўтаруся, рэальныя шансы на Афінскія гульні будуць мець толькі двое нашых знакамітых спартсменаў.

– А як справы ў Васіля Шапцібоя?

– Ён цяпер лёгкай атлетыкай не займаецца і да летніх гульняў не рыхтуецца. Магчыма, вернецца ў вялікі спорт напярэдадні наступнай зімовай алімпіяды, якая пройдзе ў італьянскім Турыне ў 2006 годзе.

Ігар Фартунаў з Маладзечна ўдзельнічаў у двух Паралімпіядах, але да залатога медаля не хапала ледзь-ледзь. На наступны старт у Афінах мэта адна – залаты медаль. Фота Ірыны РАБУШКІ.

Жукоўскі зараз пераможца сярод цалкам невідушчых у бегу на 60 м і сваіх каронных скачках у даўжыню, а Фартунаў у сваёй катэгорыі тварыў цуды у сектары скачкоў у вышыню.

І.Ф. – Мне ўдалося двойчы па ходу спаборніцтваў падняць планку рэкорду краіны ў закрытых памяшканнях. Раней рэкорд быў роўны 197 см. Узяўшы з першай спробы 195 см, я, натуральна, "заказаў" 198 см. Пераадолеў іх лёгка з другой спробы. Як кажуць, апетыт прыходзіць у час яды, таму "пайшоў" на 201 см, і тут поспех прынесла другая спроба. Хацеў усталяваць абсалютны сусветны рэкорд 203 см, прауда, не ўдалося, але быў блізкі да яго.

– Магчыма, недарэчнае пытанне, але які твой асабісты рост?

– Па раніцах 180 см, а наогул 179 см.

– Што чакаеш ад бліжэйшага будучага?

– Задач шмат, а галоўная мэта адна – здабыць роднаму гораду, і сабе ў прыватнасці, "золата" Паралімпіяды. Раней гэта вяршыня маладзечанцам не давалася. Жукоўскі свае ўзнагароды браў і ў Атланце-1996, і ў Сіднэі-2000, я ж толькі ў Атланце.

– У Сіднэі ты быў у выдатнейшай спартыўнай форме, але літаральна на старце атрымаў складаную траўму. Паспеў у спаборніцтве шматборцаў у першай спробе скокнуць у даўжыню далей, чым змог гэта зрабіць потым чэмпіён гульняў у турніры менавіта скакуноў.

– Так. Наступная Паралімпіяда для нас ледзь не апошні шанс, бо мне будзе ўжо 31 год, а Віктару – 34. На жаль, умовы для падрыхтоўкі зараз пагоршыліся. Міністэрства спорту і турызму арганізуе толькі адзін збор у год перад галоўным стартам (сёлета чэмпіянат Еўропы ў чэрвені ў Галандыі), добра што маладзечанскі аддзел па фізічнай культуры, спорце і турызму дапамагае правесці яшчэ два зборы, праўда, грошы тут невялічкія, усяго 3,5 тысячы рублёў на дзень.

Нягледзячы, што ў 2002 годзе на чэмпіянаце свету ў Францыі я выйграў скачкі ў даўжыню і меў дзве бронзы ў бегу, з пачатку гэтага года мне знізілі зарплату ў Міністэрстве спорту і турызму з 315 да 123 тысяч. Дзякуй дырэктару СШ№14 **Раісе Казановіч**, што ўзяла інструктарам у трэнажорную залу. Зараз у перапынках паміж трэніроўкамі бегаю туды займацца сілавым атлетызмам з вучнямі старэйшых класаў...

Удзячны лёсу, які звёў мяне з дырэктарам фітнес-клуба "Валерый" **Валерыем Парасевічам**. Ён гатовы хоць заўтра заснаваць нам з Жукоўскім стыпендыі для падрыхтоўкі да Афінаў. Праблема ў падатковых тонкасцях. Збіраюся на прыём да загадчыка аддзела па фізічнай культуры, спорце і турызму **Мікалая Шрымфа**, мяркую з яго дапамогай данесці нашы праблемы да кіраўніцкай горада, ад якіх залежыць вырашэнне гэтай сітуацыі.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Табло

■ КОНКУРС

На трэцім этапе ўсе 6 правільных адказаў (стральба – В; тэніс – А; універсіяда – А; футбол – Б; хакей – Г; шахматы – В) далі трое ўдзельнікаў.

Вось іх прагнозы на матчы "Мілан" – "Барусія" (0:1), "Лакаматыў" – "Рэал" (0:1).

А. Вярбіцкі ..... 1:0 .... 0:0
М. Кіндра .... 1:0 .... 0:0
М. Сярпейка .. 0:0 .... 1:3

Такім чынам, дакладна спрагназаваны толькі адзін зыход, і пераможцай трэцяга этапу стала Міраіда Сярпейка. 5 правільных адказаў у маладзечанца **Аляксандра Кучэрына** і **Яўгена Калашнікава** з Чысці. Табліца лідэраў па суме ўсяго конкурсу.

1. М. Сярпейка 14
2. Вярбіцкі 14
3. П. Сярпейка 13
4. Кіндра 13
5. В. Сярпейка 12

Пры роўнай колькасці правільных адказаў прымяняліся выпрацаваныя крытэрыі. У шасці (на ўсіх этапах) прагнозах М. Сярпейка і Вярбіцкі маюць па адным адгаданым ліку, а вось зыходаў лідэр маладзечанскай сям'і адгадала 4 супраць 2 у віляйчаніна. Тройка прызёраў атрымае прызы. Звяжыцеся з рэдакцыяй. Дзякуй усім, хто прыняў удзел у конкурсе, а таксама даслаў свае прапановы па змесце спартыўнай старонкі.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ МІНІ-ФУТБОЛ

Маладзечна – чэмпіён вобласці

МАЛАДЗЕЧНА. Надзвычай цікавым і непрадказальным атрымаўся фінальны турнір абласнога першынства па міні-футболе, што ў мінулыя пятніцу-нядзелю прайшоў у зале ЗМК.

Ні спецыялісты, ні звычайныя аматары, якія прысутнічалі на турніры, таго закручастага сюжэту не прыпомняць. Што і казаць, калі шэсць каманд-удзельніц у выніку размясціліся на адрэзку ў пяць ачкоў. Пераможца турніру атрымаў ажно два паражэнні ў пяці матчах. Дзіўна, але каманда, стаўшая апошняй, таксама мае два паражэнні.

Каманды	Лікі	Пм	Н	Пж	Мячы	Ачкі
Маладзечна	##	3	0	2	14-13	9
Мар'іна Горка	4:3	3	0	2	24-12	9
Барысаў	2:1	2	1	2	10-11	7
Нясвіж	2:3	2	1	2	10-12	7
Дзяржынск	2:3	2	0	3	14-16	6
Смалявічы	4:3	1	2	2	11-19	5

Заўвага: Пм – колькасць перамог, Н – нічыіх, Пж – паражэнняў.

Пад кіраўніцтвам **Канстанціна Харламава** за гаспадароў выступалі яго падапечныя з "Забудовы" і некалькі дублёраў "Маладзечна-2000". Варатар **Аляксандр Мялюк**, палявыя **Віталь Абановіч, Валянцін Гружэўскі, Віталь Казяк, Мікалай Татун** (першая чацвёрка), **Аляксандр Грыхуцік, Аляксандр Макей, Максім Невядомскі, Дзяніс Смірноў** (другая чацвёрка), **Сяргей Півавар, Антон Савіцкі, Віталь Чарняўскі.**

1 тур. Маладзечанцы перамаглі Барысаў 2:1 дзякуючы галам Невядомскага і Абановіча. Таксама 3 ачкі займелі Смалявічы і Нясвіж.

2 тур. У матчы з Мар'інай Горкай вялі 2:0 (Татун, Невядомскі), потым суддзя не залічыў яшчэ адзін гол, а ў далейшым тройчы прапусцілі, і толькі напрыканцы сустрэчы вырвалі перамогу 4:3 галамі Смірнова і Татуна. Набралі 6 ачкоў, а бліжэйшыя праследавацелі, Смалявічы, мелі 4 ачкі.

3 тур. У матчы з Дзяржынскам першымі прапусцілі, потым лік зраўняў Грыхуцік, потым двойчы прапусцілі, Татун розніцу скарачіў да 2:3, мелі шмат момантаў, але ў галы гульнявую перавагу не ўвасобілі. Такім чынам, Дзяржынск дагнаў па ачках (па 6), а Смалявічы і Нясвіж, згуляўшы ўнічыю, займелі іх адпаведна 5 і 4.

4 тур. Супраць Смалявічаў выйшлі ўперад галамі Півавара і Грыхуціка, дазволілі сапернікў спачатку зраўняць лік 2:2, а потым пасля гола Грыхуціка і 3:3. Урэшце перамогу 4:3 вырваў Півавар. Перад самым фінальным свісткам сапернікі зноў забілі, але суддзі зафіксавалі ў іх фол. Стала 9 ачкоў, у Дзяржынска і Мар'інай Горцы – па 6.

Лепшы бамбардзір маладзечанскай каманды на абласным турніры па міні-футболе Аляксандр Грыхуцік. Фота Юрыя КАРПІЦКАГА.

У апошнім туры нашых задавальняла нічыя, а ў выпадку паражэння пры магчымай роўнасці ачкоў трэба было б улічваць асабістыя сустрэчы. Шанс на чэмпіёнства даваўся 6 як Дзяржынску, так і Мар'інай Горцы, якая яго ў суботу перамагла 5:2.

5 тур. Прадстаўнікі Пухавіцкага раёна сталі адзінымі, хто выканаў сваю задачу. Яны атрымалі буйную перамогу (адзіную ў 15 матчах турніру) над Смалявічамі. Гаспадары без траўміраваных Абановіча і Казяка вялі 2:1 пасля галоў Гружэўскага і Грыхуціка, але не змаглі вытрымаць навалы ачкоў, прапусціўшы тры галы за 30 секунд да заканчэння гульні. Нашы прынялі душ і меркавалі ўжо адпраўляцца дадому, бо Дзяржынск тым часам выйграваў у Барысава 3:1. Пачуўшы, што лік стаў 3:2, вырашылі пасачыць за матчам. Вынік там здарыўся на нашу карысць – 3:4.

Лепшым бамбардзірам стаў Дзяніс Моўсік (Мар'іна Горка) – 12 галоў. У маладзечанцаў 4 галы забіў Грыхуцік. З арганізацыйнымі задачамі справіліся, як заўсёды, начальнік фізкультурна-аздараўленчага комплексу ЗМК **Уладзімір Жукоўскі**.

Быў вельмі карысным гэты турнір для перадсезоннай падрыхтоўкі чысцінскай "Забудовы". Дарэчы, акрамя гульцоў, якія выступілі на турніры, у камандзе могуць з'явіцца **Дзмітрый Ваўчок** (аднавіўся пасля пералому рукі, але ў Смаргоні яго не пакінулі), **Дзмітрый Янель** (аднаўляецца ад траўмы калена), **Віктар Урублеўскі** (не падышоў "Маладзечна-2000"), **браты Канапелькі** (прыязджалі зараз у складзе Смалявічаў), **Алег Гулевіч** (пасля двух гадоў, праведзеных у Чахіі, вярнуўся ў родную Вілейку).

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

ВІНШАВАНКІ

Насцечку Асіюк з Вілейкі з 18-годдзем!
Дарагая дачушка і сястрыца! Віншуем цябе з паўналеццем. Жадаем шчасця, здароўя, кахання, поспехаў у вучобе. *Мама, тата, Віталік.*

Віншуем **Алесю Пастарнак** з юбілеем! Жадаем здароўя, дабра, усмешак, добрага настрою, удачы. *Тваё суседзі Герусовы.*

Юля Кульчык! З днём нараджэння! Здароўя, шчасця, кахання, удачы. *Рэгіна.*

Грыб Ларыса! Сонейка! З днем нараджэння! Здароўя, удачы, шчасця, кахання. *Рэгіна.*

Віншую з 40-годдзем **Астроўскага Мікалая Рэгнацьевіча** з г. Вілейкі. Ты павінен быць шчаслівы. *Лена.*

Дарагая **Томачка Рамановіч!** Віншуем цябе з днем нараджэння. Жадаем шчасця, здароўя, кахання. *Твае муж, дачка.*

Віншуем з юбілеем любімую цёцю і сястру **Палянскую Марыю Мікалаеўну!** Жадаем здароўя, шчасця, працвітання. *Пляменніцы і сястра.*

Віншуем з 15-годдзем **Палянскую Надзею** з Вілейкі. Будзь заўседы прыгожай, добрай і вясёлай. *Цеця Іра, Каця і Света.*

Віншуем з юбілеем **Яўгенію Канстанцінаву!** Жадаем здароўя, шчасця, даўгалецця, радасці. *Супрацоўнікі.*

Віншуем **Марыю Палянскую** з днем нараджэння. Жадаем здароўя табе, прыгажосці, усмешак і весялосці. *Калегі.*

Віншуем з 65-годдзем **Статкевіч Марыю Антонаўну!** Жадаем здароўя, шчасця, даўгалецця і сямейнага дабрабыту. *Дзеці, унукі.*

Віншуем **Абіду Зою Аляксандраўну** з днём нараджэння! Жадаем здароўя, шчасця, удачы, усіх зямных даброт. *Лена.*

Віншуем дарагую мамачку **Абіду Зою Аляксандраўну** з днём нараджэння! Жадаем шчасця, дабра, здароўя і даўгалецця. *Дзеці, тата.*

Дарагі Дзімачка! З 18-годдзем ! Пусть ангел жизнь твою хранит, беда пускай тебя не знает, пусть горе от тебя бежит, друзья пускай не забывают. *Мама, тата.*

Віншуем **Штурыч Марыю Іванаўну** з днём нараджэння! Дарагая сястрычка, жадаю здароўя, даўгалецця і сямейнага дабрабыту. *Валера.*

Віншуем з днем нараджэння **Радзівілку Надзю!** Пусть будет все, что ты хочешь сама, любви тебе, веры, надежды, добра. *Сям'я Кельпутаў.*

Віншуем з 55-годдзем **Матус Яўгенію Антонаўну!** Жадаем моцнага здароўя, шчасця і ўсяго найлепшага. *Калектыў.*

Віншую з 20-годдзем **Аляпцэвіч Веру** з Астраўца! Жадаю шчасця, здароўя, светлага і моцнага кахання. *Светка.*

Віншую з 20-годдзем **Хоміч Марыну!** Жадаю шчасця, здароўя, кахання і поспехаў у жыцці. *Света.*

Віншуем з днём нараджэння **Валынец Марыю Мікалаеўну!** Здароўя, шчасця! *Калектыў д/с №5 г. Вілейка.*

Віншуем з днём нараджэння мілую, абаяльную **Місевіч Галіну Аркадзьеўну!** Здароўя, кахання. *Калектыў д/с №5 г. Вілейка.*

Паважаныя **Марыя Антонаўна і Уладзімір Міхайлавіч Брылі!** Шчыра віншуем вас з 40-годдзем сумеснага жыцця. Шчасця вам, здароўя, дабрабыту. *Родныя з в. Ілья.*

Шчыра віншуем з 16-годдзем **Крачкоўскага Сяргея!** Жадаем шчасця, здароўя, надзейных сяброў і ўсіх зямных даброт. *Твае родныя.*

Віншуем **Анатолія Занкавіча** з днём нараджэння! Здароўя поспехаў, здзяйснення ўсіх мараў. Любім, цалуем. *Жонка і дзеці.*

Любімую дачку Танечку з 12-годдзем! Жадаем табе, дарагая, моцнага здароўя, вялікага шчасця, верных сяброў, поспехаў у вучобе. *Тата, мама.*

■ КОНКУРСЫ

Зарабі білеты ў кіно

У мінулы раз 5 чалавек зарабілі білеты ў кіно.

Правільныя адказы: гол у вароты легендарнага варатара Аляксея Хоміча забіў маладзечанец Уладзімір Чарнышоў, а кіраваў сімфанічным аркестрам Маладзечанскай настаўніцкай семінарыі у 1900-1907 гадах чэх Карл Дандо. Віншую **Яўгена Грыгарэнку, Яўгена Дзюндзіна, Дзмітрыя Чаплінскага, Сяргея Ярука і Таццяну Дуйнову!** Білеты вас будуць чакаць на працягу тыдня.

Наступныя пытанні:

1.Колькі чалавек працуе на Маладзечанскім мытным пасту?

2. Як завуць трэцяга сына ў сям'і Савіцкіх са Смаргоні?

Падказкі ёсць у мінулым нумары "РГ". Адказы прымаюцца па маладзечанскім тэлефоне 69667 да **15 гадзін аўторка, 25 сакавіка.**

Юрый КАРПІЦКІ.

Кінатэатр «Радзіма»

21-23 сакавіка.
"Лара Крофт: раскрадальніца грабніц", ЗША – у 17.00, 19.00 і 21.00. Кіно, якое займае дух! Шмат прыгод, смяротнай рызыкі, гумару...

24-30 сакавіка.
"Гары Поттэр і тайны пакой", ЗША, 2 серыі – у 15.00 і 18.00.

Для дзяцей

24 сакавіка. "Карпарацыя монстраў", ЗША, анімацыйная камедыя – у 12.00.
25 сакавіка. "Новыя прыгоды Тома Соера", ЗША, камедыя – у 12.00.
26 сакавіка. "Магутны Джо Янг-2", ЗША, прыгоды – у 12.00.
27 сакавіка. "Востраў скарбаў", Расія, прыгоды – у 12.00.
Цана абанемента на 5 фільмаў – 1800 руб.

Запрашаем на маладзёжныя вечарынкі ў пятніцу і суботу ў 22.00. Вас чакаюць сюрпрызы. Падлеткаў запрашаем у дні школьных канікулаў штодзённа ў 19.00. Прыходзьце! Будзе весела. Працуе бар.

22 і 23 сакавіка ў 11.00 і 14.00 упершыню ў нашым горадзе – вялікае эстрадна-цыркавое шоу для дзяцей і дарослых з удзелам лепшых артыстаў Мінскага цырка.

Тэл. для даведак:
7-15-92, 7-06-30.

■ ТВАЁ ІМЯ

Марына – жанчына з норавам

Жаночая форма імя Марын, паходзіць ад лацінскага слова "марынус" — марская. Не дарэмна гэтае імя названае ў гонар мора, у ім ёсць штосьці прыцягальнае, як марскі пляж. Вось толькі не варта вельмі далёка заплываць за буйкі, а то выратавальнік можа не паспець прыйсці на дапамогу. Гэта, канешне ж, вобразны выраз, а наогул па сваёй энергетыцы імя сапраўды нагадвае ці то хвалю прыбоя, ці то спружыну, якая можа ў любы момант распусціцца і выстраліць. Ну, а акрамя таго, гучнае і прыгожае імя здольнае не толькі прыцягваць да сябе ўвагу навакольных, але таксама можа надзяліць саму Марыну вельмі развітым славалюбствам.

Звычайна з дзяцінства Марыну адрознівае жыццярадаснасць і рухавасць, а добрая энергетыка імя надае ёй упэўненасці ў сабе. Хаця бывае і так, што з залішне строгага выхавання ўсё адбываецца зусім наадварот. Дарэчы, нават калі падобнае і адбудзецца, то з узростам такое становішча, хутчэй за ўсё, выправіцца і, пачаўшы самастойнае жыццё, Марына ўсё ж ацэніць сябе па заслугах і пераканаецца ў здольнасці ўплываць на мужчын.

Адным словам, калі і не з дзяцінства, то ўсё роўна рана ці позна яна праявіць сілу свайго даволі наравістага характару. Пры гэтым у паводзінах Марыны часцей за ўсё пераважае нейкая парывістасць. Яна бывае завадной, аднак можна раптам нечакана страціць інтарэс да толькі што пачатай справы. У выпадку якіх-небудзь канфліктаў ёй лёгка пастаяць за сябе, хаця доўга памятаць зло і крыўду не ў яе характары. Але самая карысная і прыцягальная якасць Марыны – гэта добрае пачуццё гумару, якое робіць яе даволі вясёлым і жыццярадасным чалавекам. Можа, чаго ёй сапраўды не хапае, дык гэта нейкага пастаянства і ўмення канцэнтравацца на адной канкрэтнай мэце. Без гэтага ёй будзе даволі цяжка зрабіць сабе кар'еру, калі, канешне, гэта кар'ера займае ў яе планах нейкае месца, бо часта славалюбства Марыны цалкам задавальняецца элементарнай павагай блізкіх і навакольных людзей.

Усё вышэйпералічанае трэба ўлічваць і яе мужу, які павінны ўдзяляць Марыне і яе незалежнаму самалюбству даволі шмат увагі і ўжо ні ў якім выпадку не зневажаць яе ні словам, ні паводзінамі. Гэта і ёсць тыя буйкі, за якія вельмі небяспечна заплываць.

■ ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

Салата з марской капустай

Для яе прыгатавання патрэбны: марская капуста, цыбуля, крабавыя палачкі, яйкі, кансерва са скумбрыі ў алеі. Усе трэба класці слаямі. 1-ы – марская капуста (100 г), 2-і – цыбуля (дзве, можна абдаць кіпенем), 3-і – крабавыя палачкі (адна ўпакоўка), 4-ы – яйкі (тры), 5-ы – скумбрыя (адна бляшанка), 6-ы – марская капуста (100 г). Кожны слой трэба прамачыць маянэзам.

Смачна есці!

Бульба і бульба

Вазьміце 25 г нарэзанай зяляніны. Злучыце з 50 г размякчанага сметанковага масла, дадайце 1 чайную лыжку лімоннага соку. Можна пакласці часнок. Масу добра перамяшайце міксерам. "Травяное масла" пастаўце ў халадзільнік, дайце застыць. У любы момант, калі вам захочацца варанай бульбы, пакладзіце кавалачак масла з травамі, і, як кажуць, прыемнага апетыту. Да таго ж, гэта цудоўны гарнір да любой стравы.

Проста МАРЫЯ.

■ ІМЯНІНЫ

21 сакавіка
Праваслаўныя: Арсенія, Лазара.
Каталіцкія: Бенядзікта, Любаміра, Мікалая.
22 сакавіка
Праваслаўныя: Аляксандра, Валерыя, Івана, Ільі, Іраклія, Кірылы, Клаўдзія, Лявона, Мікалая, Тараса, Феафіла.
Каталіцкія: Катарыны, Багуслава, Захарыя, Паўла.
23 сакавіка
Праваслаўныя: Васілісы, Галіны, Фядоры, Віктара, Дзяніса, Купрыяна, Клаўдзія, Леаніда, Нікіфара, Паўла, Серафіма.
Каталіцкія: Пелагеі, Фелікса.
24 сакавіка
Праваслаўныя: Сафрона, Яфіма.
Каталіцкія: Катарыны, Габрыеля, Марка.
25 сакавіка
Праваслаўныя: Епіфана, Рыгора, Сямёна, Феафана.
Каталіцкія: Марыі.
26 сакавіка
Праваслаўныя: Хрысціны, Аляксандра, Нікіфара.
Каталіцкія: Тодара, Эмануіла.
27 сакавіка
Праваслаўныя: Венядзікта, Міхаіла, Расціслава.
Каталіцкія: Лідзіі, Яна.

Купон 12

Рэгіянальная газета

да рубрык «Віншаванкі» і «Знаёмствы». Бясплатна змяшчаюцца тэксты аб'ёмам да 15 слоў. Ананімныя купоны не разглядаюцца. Пішыце, калі ласка, разборліва.

ТЭКСТ

ПРОЗВІШЧА, ІМЯ, АДРАС (НЕ ДЛЯ ДРУКУ)

Звярніце ўвагу

Шаноўныя чытачы, калі вы хочаце павіншаваць знаёмых, блізкіх, то высылайце купон з разборліва напісаным тэкстам загадзя. Указвайце дату публікацыі – газета выходзіць па пятніцах. Бясплатна прымаюцца віншаванкі аб'ёмам да 15 слоў, якія паступілі ў рэдакцыю да аўторка ўключна. Зрабіце прыемнае сваім блізкім – павіншуйце іх праз газету! Калі вы хочаце размясціць аб'яву аб знаёмстве, калі ласка, указвайце адрас да запатрабавання. Бясплатна змяшчаюцца аб'явы аб знаёмстве аб'ёмам да 15 слоў. Публікуюцца па чарзе. Па-за чаргой – платна. Жадаем знайсці сваё шчасце!

ЗНАЁМСТВЫ

Жанчына 36/168 пазнаеміцца з самастойным мужчынам. Маладзечна-4, п/п ВН 0049995.

Пазнаёмлюся з жанчынай для сур'езных адносін. Пра сябе: 48/170/70, жыллем забяспечаны. Маладзечна-6, п/п МС0367626.

Пазнаёмлюся з мужчынам для сумеснага жыцця, які згодзен на пераезд. Аб сабе: 47/164, удава, без шк/зв, матэрыяльна і жыллём забяспечана. Г. Валожын-1, п/п МС0646844.

Мужчына 41/162/60 пазнаёміцца з жанчынай без шк/зв, можна з адным дзіцём, на пераезд не згодзен. Вілейка-2, п/п МС0315241.

Сімпатычны ваеннаслужачы марыць пазнаеміцца з чароўнай, прывабнай дзяўчынай. Маладзечна, в/ч 04152 Р.Т.О. Дзіма.

ТРАНСПАРТ

ПРАДАМ

- З/ч да Пежо-405. Т. у Маладзечне 69228 (увечары).
- Опель-Аскону, 1985 г. в., 1.6Б, сіні, стэрэа, выдатны стан, 1220 у. а., торг. Т. у Валожыне 34718.
- Опель-Кадэт, седан, 1986 г. в., 1.3Б, серабрысты, 1000 у. а., торг. Тэл. (8-029) 6311646.
- Нісан-Сані, 1.7Д, 1990 г. в., 1600 у. а. Куплю дакументы да прычэпа Зубраня. Т. у Валожыне 35332.
- ФВ-Пасат, універсал, 1984 г. в., 1.6Б, люк, фаркоп. Т. у Маладзечне 76289.
- Сеат-Таледа, 1992 г. в., 1.6 бензін, шэры металік. Т. у Вілейцы 54900 (пасля 18⁰⁰).
- Мазду-323F, бензін, 1993 г. в., вішня, гідраўзмацняльнік, люк, цэнтральны замок, аўтаматычныя пад'ёмнікі і люк, чатыры месяцы з Германіі, літыя дыскі, 2600 у. а. Т. у Вілейцы 33411, 56144 (пасля 20⁰⁰).
- ВАЗ-2109, 1994 г. в., шэры, 1.5 л, 5КПП. Т. у Вілейцы 57550, (8-029) 6294427.
- VW-Пасат, 1989 г. в., 1.6Б, новая гума. Т. у Мядзеле 32244 (дам.), (8-029)6212106.
- Пежо-309, 1993 г. в. Т. у Вілейцы 56776 (пасля 17⁰⁰).
- ФВ-Гольф, 1986 г. в., 3-дзверны, патрабуе рамонту кузава. Т. у Вілейцы 33040.
- Вельмі прыгожая жанчына з Вілейкі прадае Опель-Амегу-В, CD, 2.0Б, 1994-95 г. в., баклажан, ёсць усё, акрамя скуры і кандыцыянера. Т. у Вілейцы 33390.
- Мерседэс-123Д, 1982 г. в. Т. у Маладзечне 52355, 55712.
- Нісан-Прэмьеру, 1992 г.в., 2,0Д, залацісты металік, ц/з, г/у, сэрваруль, велюр,2950. Т. У Маладзечне 65848.
- А/м Аўдзі, VW-Пасат, Вектру пад заказ. Тэл. (8-029) 6417853.
- ВАЗ-2105, 1987 г.в., 850 у.е., Опель-Аскону, 1,6 дызель, 1986 г.в., 1.50 у.а. Т. у Ашмянах 39552.
- Форд-Фіесту 1993 г.в., 3-дзверны ў выдатным стане. Т. у Маладзечне 39323.
- ВАЗ-2102, 370 у.а., запчасткі да самаробнага трактара. Т. у Маладзечне 32602.
- Форд-Сіеру, 1984 г.в., Опель-Кадэт, 1986 г. в. Тэл. (8-029)6319387.
- Форд-Арыен, 1992-93 г.в., 1.8Д, цёмна-зялены, 2450 у. а. Т. у Маладзечне 39786.
- ВАЗ-21063-07, 1200 у. а., магчым торг. Т. у Маладзечне 37607.
- Івеку-Фіат, 1986 г. В., 2.5ТД, п/м 5т., тэх/пашп, 3.5т тэнт, v 25м³. Т. у Маладзечне 68084.
- Мазду-626"Д", v-2л., 1987 г. в., па з/ч. Т. у Маладзечне 35252.
- RENO-19 "SCAMADA", 1993 г.в., 1.8і1.6V, біты зад. Т. у Маладзечне 31863 (пасля 18.00), (8-029)6349202.
- Рэно-19, 1991 г.в., Рэно-19, 1994 г. в. Т. у Мядзелі 46469.
- Fiat-Punto, 1995 г.в., 1,1і, 5-дзверны вебаста, вішня. Т. у Мядзеле 55978.
- Фіат- Ціна, 1992г.в., 1,4Б, нядаўна з Германіі, 1900 у. а. Т. у Маладзечне 52003.
- Міцубісі-Лансер, 1995 г.в., 1,6Б, біты. Тэл. (8-029)6320803.
- А/м МБ-190Д, 1985 г. в. Т. у Вілейцы 56363.
- Тэрмінова прычэп-дачу (з Германіі), 1980 г.в., у выдатным стане (усё ёсць). Т. у Маладзечне 62116.
- А/м Рэно-19. Т. у Маладзечне 33980.
- М/а Івека-3510, 1995 г.в., 2.5 ТД, г/у, белы, цэльна-металічны груз. Фургон 12м³, грузападымальнасць 1,5т., няма ржаўчыны, добры стан, выдатная работа рухавіка, 6400 у. а. Тэл. (8-029)6337855.
- VW T-2 пасажырскі, 1982 г.в., выдатны стан, 2100у.а. Т. у Маладзечне 30540.
- А/м Фольксваген-Джэта, 1986 г.в., 1.6Б/Г, 2150 у. а. Тэл. (8-029) 6286694.
- Сеат-Кардобу з Германіі, 1994 г.в., 1.8Б, 2750 у. а. Тэл. (8-029) 6969635.
- Прадам Форд-Транзіт, 1987 г.в., 2000 аб., газ-бензін. Звяртацца: Вілейскі раён в. Забалацце.
- Прадам Опель-Вектру, 1990 г, 1.7ТД. Т. у Вілейцы (8-029) 6370932.
- Прадам Опель-Астру, 1992 г.в., дызель. Т. у Вілейцы 51275.
- А/м ВАЗ 21063, 1993 г. в. Новая гума і АКБ, 1000 у. а. Т. у Маладзечне 90221.
- Грузавы аўтамабіль Авія-31, тэнтаваны, нядорага,1990 г. в. Т. у Маладзечне 94255.
- Прадам а/м Міцубісі-Галант, 2.0ТД, 1995 г.в., VW-Гольф, 1.6Б з Германіі. Т. у Маладзечне 36769, (8-029) 6636769.
- ВАЗ-2102, 1977 г.в., 450 у.а., ВАЗ-2106, Масквіч-412 па з/ч. Т. у Маладзечне 67095.
- Мерседэс-Універсал-123, 1983 г.в., Міцубісі-Кольт, 1986 г.в., матацыкл Мінск новы. Т. у Маладзечне 36446.
- Нісан-Сані, 1992 г.в., 1.4і 5л. 100км, Г/У. Т. у Маладзечне 37131, 37620.
- Масквіч ІЖ "Комбі", 1989 г. В., 370 у.а.Тэл. (8-029) 6580594.
- А/м Форд-Сіеру, 1986 г.в., белы, у выдатным стане, 1100 у.а.. Т. у Маладзечне 64483, (8-029)6280984.
- Хундай-Лантру, 1992 г.в., ц/з, г/у, 1900 у.а., ФВ-Пасат, 1987 г. В., 1.6Д, добры стан, 1450 у. а. Тэл. (8-029)6933808.
- ФВ-Т2, 1989 г.в., пасажырскі, Каравэла, 1990 г. в. Т. у Маладзечне 60190, (8-029)6660190.
- ВАЗ 2107, 1993 г.в., чырвоны, V-1500см³, прабег 57000 км., укамплектаваны, акуратны, патрабуе касметычнага рамонту., 1400 у.а, торг. Т. у Маладзечне 36093.
- А/м Форд-Сіеру, 1992 г.в., 2.0 Донс, навароты. Т. у Маладзечне 52574, (8-029)6402089.
- А/м Форд-Эскорт, 1991 г.в., 1.4 мона, белы, 1700 у.а., тэрмінова. Т. у Маладзечне 35345.
- Аўдзі-80, 1.8Б, 1987 г.в., "бочка", 2300 у.а. Т. у Маладзечне 70448.
- Форд-Сіеру 1988-1989 г.в., 1200 у.а. Т. у Маладзечне дам. 50445, раб. 33588 да 15.00. Опель-Рэкорд 1985 г.в., 2.0Б, газ, чорны, 900 у.а. Т. у Маладзечне 34634.
- А/м Опель-Камандор V6. 550 у.а.. торг. Т. у Маладзечне 40562 пасля 17.00.
- ВАЗ-21013. 1986 г.в.. 480 у.а. Форд-Сіеру, 1988 г.в., аварыйная. Т. у Маладзечне 32823.
- ФВ-Т-2, 1989 г.в., 1.7Д 7-месны. Вебаста з арміі NATO, 3150, торг пры аглядзе. Т. у Маладзечне 31037.
- А/м ФВ-Пасат, 1983 г.в., універсал, добры стан, 950 у.а. Т. у Маладзечне 40354, (8-029) 6581626.
- ФВ-Пасат В2 універсал, 1988 г.в.,1.6Д, 1600 у.а., Л/Д ФВ 4 штукі, 50 у.а. Т. у Маладзечне 37335.
- Крайслер Неон, 1996 г.в.. 2.0І АКПП, сіні металік, круіз. Кандыцыянер, велюр, 2 airbag, г/у, ц/з, сігналізацыя, літ. дыскі, стэрэа, 3750 у.а., торг. Тэл. (8-029) 6516785.
- ВАЗ 21063, 1993 г.в., 1500 у.а. Т. у Маладзечне 64912 (раб), (8-029) 6550937.
- Фіат-Крому 2.0, 1986 г.в., эл.пакет. 1350 у.а., Пэйджэр. 25 у.а. Т. у Маладзечне 66948, (8-029) 6219563.
- Сеат-Таледу, 1992-1993 г.в., 1.6Б, 2300 у.а., торг. Т. у Маладзечне 62626.
- М/а Рэно-Майстар, 1986 г.в., 2.5 ТД, 1000 у.а, торг. Т. у Маладзечне 67583.
- Опель-Кадэт універсал, 1.3Б, 1987 г.в. Т. у Маладзечне 32126.
- Форд-Скорпіё , 1990 г.в., седан. Т. у Маладзечне 68021.
- ВАЗ 2101, 1980 г.в. з Германіі, капрамонт, 600 у.а., торг. Т. у Маладзечне 75321.
- Фіат-Тэмпру, 1994 г.в., універсал. 1.6Б, лужоны, ідэальны стан, 2200 у.а.(магчымы абмен). Тэл. (8-029) 6336667.
- Мерседэс-207, 2.4Д, 1985 г.в., дубль-кабіна, 6-мясцовы, аранжавы. Мерседэс-407, 2.4Д, 1986г.в., жоўты, грузавы. Т. у Маладзечне 70206.
- Audi B4, 1993 г.в., серабрысты металік, 2.0Б. Нядаўна з Германіі, ц/з, электрапакет, люк, г/у. Т. у Валожыне 54756.
- Аўдзі-80, 1987-1987-8 г.в., "бочка", 1.8Б, 2300 у.а., добры стан.Т. у Маладзечне 99651, (8-029) 6298556.
- Форд-Сіеру , 1990 г.в., чорны. Т. у Смаргоні 35409,35417.
- Фіат- Тэмпру , 1.9Д, універсал, вішнёвы, 2100 у.а. Т. у Смаргоні 31870.
- Опель-Амегу, 2.3ТД, 1991 г.в., вішня. Тэл. (8-1591)
- 20923.
- Запчасткі ад Форда-Сіеры, БМВ-320, Опеля-Асконы. Т. у Вілейцы 53533.
- Прадам Опель-Вектру, 1990г.в., 1.7Д.Т. у Вілейцы (8-029) 6370932.
- Опель-Астру, 1992 г.в., дызель. Т. у Вілейцы 51275.
- VW-Джэту, 1.6Б, 1982 г.в., выдатны стан, 1200 у.а., торг.Т. у Вілейцы (8-029) 6340993.
- ФВ-Гольф, шэры металік, люк, л/д, ц/з, сігн. Т. у Вілейцы 57573.
- ВАЗ-2109, 1.3, бэжавы, 1991 г.в. Т. у Вілейцы 57607.
- М/а М-207, 1989 г.в., грузавы. Тэл. (8-029) 6285878.
- AUDI-100, 1982 г.в., 2.0Д. Т. у Вілейцы 44202.
- Опель-Рэкорд, 1985 г.в., газ, чорны, 900 у.а. Т. у Маладзечне 34634.
- Опель-Аскону, 1988 г.в., шэры.Т. у Вілейцы 76396.
- А/пакрышкі "Брыджстоун" 215 R14C – 3шт. Тэл. (8-029) 6285878.
- VW-POLO, 1992 г.в., дызель 1.4 см.куб. Т. у Вілейцы 53839.
- Форд-Эскарт, 1987 г.в., 1.6Д, 1350 у.а, торг. Т. у Вілейцы 33798.
- ВАЗ-2103, 1976 г.в., цана дагаворная. Т. у Вілейцы 58186.
- ВАЗ-2101, капрамонт 2003, 550 у.а. Т. у Вілейцы 58188, (8-0296658291).
- ВАЗ 2108. Т. у Вілейцы 53151.
- ВАЗ-21063, газ-бензін, ідэальны стан, 1986 г.в., торг. Т. у Вілейцы 53941,32562.
- Опель-Корсу, 1991 г.в., белы, 1200 у.а., торг. Т. у Вілейцы 53110.
- ВАЗ-2103 сіні, 1,5см³, без праблем, адзін гаспадар, 650 у.а., торг. Тэл. (8-029) 6275394, (8-029) 6398087.
- ВАЗ-2106-07, 1985-87 г.в. Т. у Вілейцы 57107.
- Опель Амега, 1991 г.в., чорны, газ-бензін, з Галандыі. Выдатны стан, тэрмінова, нядорага. Вілейка. Тэл. (8-029) 6261152.
- Ваз 2106, 1983 г.в., 700 у.а. Т. у Вілейцы 59433.
- Форд-Мандэа, Форд-Фіесту з Германіі. Т. у Вілейцы 45376.
- AUDI-80, 1988-1989 г.в., 1.8Е, чорны металік, т/у, люк, стэрэа, 2250 у.а.Тэл. (8-01771) 57768, (8-029) 6398087.
- А/м Опель-Амегу, 1987 г.в.2.3Д, універсал, у добрым стане, 1600 у.а. Т. у Вілейцы 51121.
- Опель-Амегу-В, 2.0Б, 1994-1995 г.в., баклажан, ёсць усё акрамя скуры і кандыцыянера. Т. у Вілейцы 33390.
- Лянчу-Прызму, 1.9ТД, 1987 г.в., дыпламат, Тэл. 8(01771) 45401

КУПЛЮ

- Новыя а/шыны да грузавой і сельскагаспадарчай тэхнікі. Т. у Маладзечне 32636, 31400.
- Пагрузчык ТО-18, Кран Тэлескоп, КРАЗ, Камаз-Самазвал, МАЗ-64229, п/прычэп. Т. у Маладзечне 39407,40981,(8-029) 6639407.
- ВАЗ да 2000 у.а. Т. у Маладзечне 30606.
- AUDI-100 не больш 1984 г.в., да 1300 у.а. Т. у Вілейцы 55020.
- ВАЗ-2101-09 у добрым стане. Т. у Вілейцы 33579.

ПАСЛУГІ

- Устаноўка **СІГНАЛІЗАЦЫЙ**, ц/з, аўтамагнітол, устройстваў перадпускавога **ПАДАГРЭВУ РУХАВІКА** і дызпаліва. Т. у Маладзечне 64136.

НЕРУХОМАСЦЬ

ПРАДАМ

- 3-пакаёвую кватэру ў р-не "Зеніт"; 3-пакаёвую у к.п. Нарач. Т. у Мядзеле 47946.
- Частку дома 35 м², цэнтр Вілейкі. Т. у Вілейцы 55680.
- 3-пакаёвую кватэру па вул. Л.Талстога, 55. Т. у Вілейцы 57483, (8-029) 6457483.
- Дом з выгодамі без пасрэднікаў ці мяняю на кватэру ў Мінску. Т. у Маладзечне 62500.
- Катэдж у п. Чысць без унутранай аддзелкі+будматэрыялы. Т. у Маладзечне 90567.
- Кватэру ў к.п Нарач, катэдж на беразе возера. Т. у Маладзечне 60184.
- 4-пакаёвую кватэру з усімі выгодамі, 3 кладавымі, гародам, хлевам, гаражом, падвалам у Смаргонскім раене, в. Забалацце, Т. у Смаргоні 91712.
- Дом у в. Варонічы, Вілейскі раён. Т. у Маладзечне 34097.
- Дачу (Лазавец), тэлевізар "Рубін" 62см, прагулачную дзіцячую каляску, хамут №3. Т. у Маладзечне 62707.
- Участак 25 сотак пад будаўніцтва дома недалёка ад п. Беразінскае. Т. у Маладзечне 61227,25502.
- Дом (6х8) на вываз. Т. у Маладзечне 39516.
- Гараж ГСК-3 добраўпарадкаваны, 1300 у. а. Т. у Вілейцы 33331 (вечарам).
- Дачу ў Заскавічах на беразе Ушы. Т. у Смаргоні 21137.
- 1-пакаёвую кватэру ў п. Чысць. Т у Мінску 2441983 Ірына.
- Дом у горадзе па вул. Чарняхоўскага, 6500 у.а., торг. Т. у Маладзечне 65384.
- 3-пакаёвую кватэру у Вілейцы, 7500 у.а. Т. у Маладзечне 51229.
- Дом 135 м.кв (на дзве сям'і) ці абмяняю на кватэру. Розныя варыянты.Т. у Вілейцы 55401.
- Дом у Папоўцы, Вілейскі раён (хлеў, склеп, калодзеж, побач лес, рака). Т. у Маладзечне 32504.
- Дачу в. Прынта Вілейскага раёна. Т. у Маладзечне 53443. Т. у Вілейцы 56202 (пасля 17.00).
- Жылы дом у в. Даўгінава. участак 0.36 га. Т. у Вілейцы 64306.
- Дача (Слабодка), матацыкл Тула новы, тэлевізар Panasonik 2000 г.в. Т. у Маладзечне 64219.
- Домік, в. Багданаў Валожынскага раёна, нядорага. Т. у Маладзечне 67963.
- Драўляны дом у цэнтры Зверасаўгаса "Беларускі" Вілейскага раёна. Т. у Маладзечне 55281 (вячэрні).
- 2-павярховы, 2-кватэрны дом з усімі камунікацыямі. Т. у Вілейцы 33170 пасля 18.00.
- 3-пакаёвую кватэру. Нарач Вілейскага раёна. Т. у Вілейцы 48225.
- Дом у в. Мароські 6 (цагельня). Т. у Вілейцы 33271.
- Кватэру 3-пакаёвую. Дом у вёсцы. Т. у Вілейцы 57927.
- Дом у в. Шылавічы, ванна, туалет, вада, тэлефон, сад., гараж, гасбудынкі. Участак 25 сотак. Т. у Вілейцы 42246.
- Участак 25 сотак пад будаўніцтва дома недалёка ад п. Беразінскае. Т. у Маладзечне 25502, 61227.

КУПЛЮ

- 2-, 3-пакаёвую кватэру ў Вілейцы. Т. у Вілейцы 46464.
- Дом у Маладзечне з камунікацыямі. Т. у Смаргоні 35930.
- Дом, кватэру ў Вілейцы або Маладзечне без пасрэднікаў. Т. у Маладзечне 60184.
- Хутар каля ракі.Т. у Маладзечне 37550.

МЯНЯЮ

- 3-пакаёвую на 1-пакаёвую, дом на кватэру ці прадам у Вілейцы. Тэл. (8-029) 6552670.
- 3-пакаёвую кватэру на прыватны дом. Т. у Вілейцы 51078 (пасля 18.00).
- 3-пакаёвую кватэру на двухпакаёвую ці на невялікі дом. Т. у Вілейцы 58735, 57165.

НАЙМУ

- **ГАРАЖ У ВІЛЕЙЦЫ. Тэл. (8-029) 6550799.**
- Адна-, 2-пакаёвую кватэру з мэбляй у Вілейцы, у раёне вул. Чапаева, на працяглы тэрмін. Аплата папярэдняя. Тэл. (8-029) 6255255.
- Гараж у Маладзечне. Т. у Маладзечне 40605.
- Аднапакаёвую кватэру. Т. у Маладзечне 74195.

ПАСЛУГІ

ДЛЯ МАЛАДЫХ

- **ВЯСЕЛЬНЫЯ І ВЯЧЭРНІЯ ЎБОРЫ:** модныя, элегантныя, новыя паступленні, вэлюм у падарунак. Т. у Маладзечне 39293, (8-029) 6339293. Ліц. №04599 Белбытсаюза18.10.1999-18.10.2004.
- **ВЯСЕЛЬНЫЯ І ВЯЧЭРНІЯ ЎБОРЫ.** Вялікі выбар. Т. у Вілейцы 55513, (8-029) 6655513. Ліц. №04123 да 24.04.2007г. БелБыт.
- **У САЛОНЕ ВЯСЕЛЬНАЙ МОДЫ "РАКСАЛАНА"** новая калекцыя 2003 года. У падарунак вэлюм. Гасцініца "Маладзечна". Т. у Маладзечне 74109, 51070. Ліц. №00582 Белбытсаюза 4.06.1999-4.06.2004.
- Пракат Зоі Іванаўны прапануе вялікі выбар вясельных і вячэрніх сукенак. Вяночак для нявесты ў падарунак. Сукенка для маці нявесты — бясплатна. Усе аксесуары для вяселля: пярсцёнкі на а/м, рушнікі, кветачкі і іншае. Т. у Маладзечне 50825. Ліц. №03716 Белбытсаюза 13.08.99-13.08.2004.
- Вясельныя і вячэрнія ўбранні. Вялікі выбар. Т. у Маладзечне 75801. Ліц. №04285 БДААБАН 20.05.2002-20.05.2007.
- Вясельна- вячэрні салон "Надзея". Вялікі выбар убранняў. Маладзечна, вул. Будаўнікоў, 15а (Дом быту). Тэл. 67877. Ліц. №03204 БДААБАН 30.11.2001-30.11.2006.
- Салон "Наталі" прапануе шырокі выбар вясельных убораў і аксесуараў. Т. у Маладзечне 30848, 26308. Ліц. №01795 БДААБАН 8.05.2001-8.05.2006.

ІНШЫЯ ПАСЛУГІ

- Пракат гульнявых прыставак "Sony PS" і "Sega DC". Дастаўка. Т. у Маладзечне 39379. Ліц. ББС №01796 ад 8.05.2001 г.да 8.05.2006 г.
- Кантрольныя работы па вышэйшай матэматыцы, статыстыцы. Т. у Маладзечне 75047.
- **РАМОНТ І ПЕРАЦЯЖКА МЯККАЙ МЭБЛІ.** Гарантыя якасці, багаты выбар тканін. Змяненне формы. Маладзечна, вул. Касманаўтаў, 10, тэл. 60143. Ліц. №05934 БДААБАН 17.02.2003-17.02.2008.
- **РАМОНТ ТЭНТАЎ,** палатак. Магчымы выезд да заказчыка. Тэл. (8-029) 6676634.
- **АБІЎКА МЭБЛІ.** Змяненне дызайну. Т. у Маладзечне 32204. Ліц. №03946 БДААБАН 28.03.2002-28.03.2007.
- Набор і раздрукоўка тэкстаў і табліц на камп'ютэры. Электронная пошта. Пошук у Інтэрнэце. Т. у Маладзечне 60805.
- Будаўнічыя работы не патрабуючыя ліцэнзіі. Т. у Маладзечне 34961.
- Сантэхнічныя работы. Свідраванне адтулін. Ліц №С-1919 ад 13.12.2001 да 13.12.2006. Т. у Маладзечне 31083, (8-026) 6731083.
- Рамонт і апрацоўка, якія не патрабуюць ліцэнзіі. Гіпсакардон, пластык, шпакляванне, фарбаванне. Тэл. (8-029) 6547385.
- Вырабім вокны, дзверы, вітражы, рассоўныя балконныя рамы з ПВХ і алюмінію. Тэл. (8-029) 6653205. Падлягае абавязковай сертыфікацыі.
- Вырабім дзверы філянговыя (сасна). Т. у Маладзечне 36847. Ліц №3947 ад 26.02.2002 да 26.02.2007.
- Гранітныя помнікі (нядорага). Т. у Маладзечне 54026.
- Змяненне формы, рамонт, перацяжка, высокая якасць, гарантыя, 300 відаў тканіны. Пашыем чахлы на мэблю і аўтамабілі. Т. у Маладзечне 36093. Ліц №02645 да 27.08.2006.
- Рамонт тэлевізараў. Т. у Маладзечне 76738. Ліц. №1926 МПРБ да 27.12.2005.
- Зборка мэблі. Т. у Маладзечне 66952.

РОЗНАЕ

ПРАДАМ

БУД. МАТЭРЫЯЛЫ

- Дзверы металічныя (суцэльнагнутае палатно і каробка, 3-баковая рыгельная сістэма запірання). Т. у Маладзечне 54103, (8-029) 6281649.
- Дзверы металічныя, 2 замкі (Эльбор, Апекс), вочка з 2-х бакоў, замяняльнік скуры, нядорага. Т. у Вілейцы 57170, (8-029) 6301204.
- Дзверы ДВП, сетку для агароджы ацынкаваную. Т. у Вілейцы 57040.
- Блокі для гаража, прыбудовы. Тэл. (8-029) 6327255.
- Заўсёды ў продажы цэмент, шыфер, ДВП,збожжа, вотруб'е. Магчыма дастаўка. Ліц. №207 да 31.05.2007. Т. у Вілейцы 32525, (8-029)6658581.

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

- Мінітрактар АМЖК з навясным абсталяваннем. Тэл. (8-01591) 20923.
- Трактар ЮМЗ-6 з навескай напераздзе КУН, 90 г.в., 2700 у. а., торг Тэл. (8-01591) 38605.
- Саджалку 2-радковую, апрысквальнік, транспарцёр для польскай капалкі. Т. у Вілейцы 33236.
- МТЗ-80, Маладзечанскі раён, в. Літва., д.104.

БЫТАВАЯ ТЭХНІКА

- Відэакамеру Panasonic. Тэл. (8-029) 6595609.
- Пральны аўтамат, відэакамеру, газавую пліту, відэамагнітафон, тэлевізар, аўтачэйнджэр — б/у. Т. у Вілейцы 58108, (8-029) 6238221.
- Каляровы тэлевізар "Гарызонт" (37, 51 см); халадзільнік-маразільнік, халадзільнік, маразільнік (вытворчасці Мінск); газавая пліта 4-канфорачная (Брэст) — усё б/у, у добрым стане. Т. у Вілейцы 57040.
- Маразільнік "Скрыня" б/у. Т. у Маладзечне 37828.
- Відэакамеру SONY-HANDYCAM 32 DIGITAL ZOOM, VIDEO 8XR, нядорага. Т. у Маладзечне 52003.
- СВЧ, муз.цэнтр, в/м, пральную машыну "Аўрыка", сот.тэлефон. Т. у Вілейцы 53151.
- Тэлевізары б/у з гарантыяй: "Сокі", 72 см, "Гарызонт", 51см. Т. у Маладзечне 64074.
- Пральную машыну аўтамат, тэлевізар, відэамагнітафон, газавую пліту б/у, Т. у Вілейцы 58108, (8-029) 6238221.
- Тэлевізар, сотавы тэл., аўтамагнітолу б/у. Т. у Вілейцы 45376.

МЭБЛЯ

- **МЭБЛЮ РБ**. Дастаўка. Т. у Вілейцы 53829, (8-029) 6313007. Падлягае абавязковай сертыфікацыі. Ліц. №260 Вілейскага РВК 23.08.2002-23.08.2007.
- Мэблю, дзверы. Т. у Смаргоні 53890.
- Пісьмовы і стол-кнігу, трэльяж, матрац. Т. у Маладзечне 66851.
- Ложак 1.5, халадзільнік "Мінск", пральную машыну "Аўрыка 70", усё б/у, танна, Т. у Маладзечне 64068.
- Розную мэблю, інвалідную каляску, швейную машыну. Т. у Маладзечне 36838.

ЖЫВЁЛА

- Гадавальнік прапануе шчанят сярэднеазіяцкай аўчаркі з радаслоўнай. Т. у Мядзеле 50661.
- Добрую карову, доіцца да цялення. Т. у Мядзеле 33187.
- Карову. Ацёл у красавіку.Т. у Маладзечне 31479.
- Шчанят чау-чау. Т. у Маладзечне 40237.
- Шчанят нямецкай аўчаркі з добрай радаслоўнай, клейміваныя. Т. у Маладзечне 95191.
- Коз, 25 у.а. Т. у Мінску 2072936.
- Шчанят ратвейлера, вельмі вялікія, з добрым касцякам, з радаслоўнай ад племянных вытворцаў. Т. у Маладзечне 68060.
- Шчанят нямецкай аўчаркі, сукі з выдатнай радаслоўнай. Т. у Маладзечне 34257.

ІНШАЕ

- **ПОМНІКІ** з мармуровай крошкі. Якасць, рэальныя цэны. Маладзечна, вул. Бухаўшчына, 58 (каля Палаца культуры). Т. у Маладзечне 70656.
- Швейную прамысловую машыну 97-А кл. Т. у Маладзечне 76890.
- Вуллі. Т. у Маладзечне 60903.
- Celeron 950/192Mb/4,3Gb HDD/ Ge Force 2MX 32 Mb/CD-ROM/FDD/k/m/s+манітор 15". Нядорага. Т. у Маладзечне 68031.
- Ванну чыгунную 175см. Т. у Маладзечне 70400.
- Пэйджэр б/у "Бумеранг", 25 у. а. Т. у Маладзечне 50296.
- Воданагравальнік электрычны 80 літраў, газавае абсталяванне да катла. Т. у Маладзечне 62641.
- Сотавыя тэлефоны новыя і б/у. Акамулятары, зарадныя ўстройствы, чахлы. Дапамагу разблакіраваць, русіфіцыраваць. Тэл. (8-029) 6779011.
- Камп'ютар Celeron 433Mhz /RAM-96 MB/ HDD-2.1GB/ VC-8MB/FDD/CD-ROM-52X – 160 у.а. Т. у Маладзечне 65297.
- Акварыум на 40, 60, 150 л., фон, падсвечванне, еурадызайн. Т. у Маладзечне 62209, (8-029) 6707401, пэйджэр 30020 аб. 456.
- Камплект НТВ з абсталяваннем. Т. у Вілейцы 58509, (8-029) 6586506.
- Газавую калонку, новую, Санкт-Пецярбург. Тэл. (8-01771) 45401.

КУПЛЮ

- **ФОТААПАРАТЫ**, аб'ектывы, **ГАДЗІННІКІ**, грамафоны, абразы, мэблю, фарфор і іншыя старадаўнія рэчы. Т. у Маладзечне 65542, (8029) 6564854.
- Дубовыя дошкі. Тэл. (8-029)6320803.
- Карову. Т. у Віллейцы 50020.
- Дакументы на трактар Т16. Т. у Маладзечне 333345, 98283.
- Арганізацыя купіць лес кругляк хвойных парод. Т. у Маладзечне 30842.
- Арганізацыя пастаянна пакупае лес хвойных парод дыяметрам ад 14 да 24. Аказвае паслугі лесавоза. Т. у Маладзечне 30521, 30522.
- Вялікую бульбу, свёклу, сталовую капусту. Тэл. (8-029) 6877017.
- Палатку гандлевую 2*26 б/у. Т. у Маладзечне 70608.

ЗГУБЛЕНА

- Згублены дыплом №155904 на імя Іваноўскай Вольгі Васільеўны лічыць несапраўдным.

ПАТРАБУЮЦЦА

- Работа ў Мінску. Камерцыйны бізнес-цэнтр тэрмінова павялічвае штат супрацоўнікаў. Т. у Мінску 2140643, (8-029) 6140643. Ліц. №190254026 ад 28.06.2001.
- Д/С №1 г. Маладзечна настаўнік фізічнага выхавання. Тэл. 60774.
- Вадзіцелі катэгорыі Е для міжнародных перавозак. Не старэй 35 гадоўю Тэл. у Вілейцы 42337.

ШУКАЮ РАБОТУ

- Па пракату на суткі "Soni PS". Т. у Маладзечне 64159.
- Па рамонце халадзільнікаў. Т. у Маладзечне 76721.
- Вопытны бухгалтар шукае работу. Т. у Маладзечне 36847.

ІНШАЕ

- Запрашаем для супрацоўніцтва актыўных людзей. Т. у Вілейцы 58629.
- У цягніку Маладзечна-Глыбокае згублены партфель з дакументамі на імя Падалінскага Барыса Мікітавіча. Просім тых, хто знайшоў, патэлефанаваць у Вілейку тэл. 55829.
- Прапішуся ў Маладзечне за ўзнагоджанне. Т. у Маладзечне 53487, (8-029) 6596686.

Паважаная Алена Францаўна, Вадзім, Рома Шадыры!

Мы моцна ўзрушаны і ў глыбокім смутку з прычыны напаткаўшага вялікага гора – трагічнай смерці вашага мужа, бацькі Алега Мікалаевіча Шадыры і выказваем шчырае спачуванне. Мужнасці вам, цярпення, сілы, каб вынесці боль страты дарагога вам чалавека.

Калектыў рэдакцыі «Рэгіянальнай газеты».

Вілейскі РАНС глыбока смуткуе з прычыны заўчаснай смерці Шадыры Алега Мікалаевіча, начальніка Маладзечанскага ГРАНС, і выказвае спачуванні родным і блізкім нябожчыка.

■ ЭКСПРЭС-АПЫТАННЕ МАЛАДЗЕЧАНЦАЎ

Калі апошні раз было сорамна?

Ірына Усава, навуковы супрацоўнік Мінскага абласнога краязнаўчага музея:

— Нядаўна. Вяла сына ў дзіцячы сад. Ён закапрызіў. А я так спазнялася. Ды і насварылася на дзіця. Увесь дзень перажывала: вельмі сорамна перад ім было. Увечары прабачэння прасіла і ўсялякіх пачастункаў яму накупляла. Трэба заўсёды трымаць сябе ў руках.

Максім Сцепанец, навучэнец ПТВ:

— На мінулым тыдні. Тры дні сачкаваў з апошніх урокаў. Вельмі дамоў хацелася. Цяпер шкадую аб гэтым. Адно толькі апраўданне мне: на тых уроках няма чаго рабіць. Ну, навошта будучаму вадзіцелю хімія і дапрызыўная падрыхтоўка?

Уладзімір Баран, слесар-зборшчык ЗМК:

— Кожны дзень. Перад сям'ёй сваёй. Не п'ю, не куру, шмат працую. На рабоце ніводнага прагула, адны падзякі ў працоўнай кніжцы. А сям'ю ўсё адно забяспечыць не магу. Дзяржава да такога жыцця давяла. Сорамна за яе.

Мікалай Гоман, беспрацоўны:

— Месяц таму. Калі з жонкай пасварыўся з-за нейкай дробязі. Варта больш увагі ўдзяляць адзін аднаму. І менш языком малоць.

■ НАДВОР'Е

Мінск	21.3 дзень	21.3 вечар	22.3 дзень	22.3 вечар
ападкі				
атмасферны ціск, мм	746	747	749	748
тэмпература паветра, °С	-6	-7	-2	-6
вільготнасць паветра, %	77	83	76	81
вецер, м/сек	4-7	4-7	2-5	1-3

Вільня	21.3 дзень	21.3 вечар	22.3 дзень	22.3 вечар
ападкі				
атмасферны ціск, мм	756	757	757	755
тэмпература паветра, °С	-4	-7	0	-4
вільготнасць паветра, %	56	57	82	83
вецер, м/сек	4-7	4-7	1-3	1-3

Чытайце праз тыдзень:

- **Прыём у міністра.** 18 сакавіка ў Маладзечна прыязджаў першы намеснік МУС Барыс Тарлецкі і правёў прыём гараджан.
- **Музыкант на адпачынку.** 34 гады маладзечанец Юрый Церабун аддаў музыцы і цымбалам. Цяпер ён на адпачынку і гадуе коз на дачы.

Гараскоп 24 – 30 сакавіка

Авен (21.03–20.04)

Мноства нечаканасцей на працы і ў бізнесе патрабуе ад вас аператыўнай рэакцыі, мабілізацыі ўсіх вашых матэрыяльных і інтэлектуальных рэсурсаў.

Цялец (21.04–21.05)

Не ўспрымайце трагічна негатыўныя адносіны з сябрамі і знаёмымі. Звычайна канфлікт з'яўляецца вынікам пралікаў абодвух бакоў. Не лепшы дзень для заняткаў спортам.

Блізняты (22.05–21.06)

Перш, чым прымаць важнае рашэнне, трэба падумаць аб наступствах як для вас, так і для родных і блізкіх. Прадбачыцца паляпшэнне матэрыяльнага стану.

Рак (22.06–23.07)

Тыдзень выхаду са складаных сітуацый у адносінах са знаёмымі і сябрамі. Падумайце, што трэба зрабіць для таго, каб не дапускаць адну і тую ж памылку ў жыцці.

Леў (24.07–23.08)

Першыя дні перыяду будуць напружаныя і негарманічныя. На працы і ў бізнесе верагодныя пэўныя праблемы з начальствам і кампаньёнамі. Захоўвайце сітуацыю пад кантролем.

Дзева (24.08–23.09)

У сям'і адносіны са сваякамі будуць самымі лепшымі для таго, каб знайсці агульную мову, кропкі сутыкнення і вырашыць праблемы. На працы чакае поспех, прадугледжаны загадзя.

Шалі (24.09–23.10)

Калі вы жадаеце дасягнуць поспеху, то не трэба ўпускаць магчымасці праявіць сябе. Актыўныя дзеянні па абароне сваіх інтарэсаў вельмі выгадныя для вас.

Скарпіён (24.10–22.11)

Пастарайцеся знайсці "залатую сярэдзіну" паміж радзінным сямейных праблем і працай. У адносінах з супрацьлеглым полам не трэба дапускаць дзеянняў неэтычных.

Стралец (23.11–21.12)

Ад вас патрабуецца здольнасць кантраляваць пачуцці і эмоцыі. Вельмі важна разумна размеркаваць па часе абавязкі.

Казярог (22.12–20.01)

Тыдзень стане важным у адносінах з супрацьлеглым полам, калегамі. Магчымы нават перагляд прынцыпаў, якіх трымаецеся ў адносінах з людзьмі.

Вадалей (21.01–19.02)

Абставіны дадуць магчымасць пэўным поспехам дзякуючы ўмеламу выкарыстанню асабістых кантактаў і сувязяў. Паклапаціцеся аб сваім здароўі.

Рыбы (20.02–20.03)

Тыдзень будзе спакойны і гарманічны. Але магчымыя нечаканыя праблемы ў адносінах з супрацьлеглым полам, сябрамі і знаёмымі.

Адмяняюцца электрычкі

24 сакавіка адмяняюцца электрацягнікі Маладзечна-Мінск адпраўленнем з Маладзечна ў 10.58 і 15.08, і Мінск-Маладзечна прыбыццём у Маладзечна ў 11.49 і 14.24.

25-28 сакавіка адмяняюцца электрацягнікі Маладзечна-Мінск адпраўленнем у 13-52 і прыбыццём 14-24.

Тэлефонныя коды гарадоў рэгіёна: Маладзечна - 01773, Вілейка - 01771, Смаргонь - 01592, Ашмяны - 01593, Валожын - 01772, Мядзел - 01797, Астравец - 01591, Мінск - 017(2)

Рэгіянальная газета

Заснавальнікі: Аляксандр МАНЦЭВІЧ, Дзмітрый ХАРЫТОНАЎ, Ніна МАНЦЭВІЧ.
Пасведчанне № 227.
Галоўны рэдактар **Аляксандр МАНЦЭВІЧ**.

Інфармацыйна-рэкламнае штотыднёвае выданне для рэгіёна і рэспублікі. Выходзіць па пятніцах.
Тыраж **10750 экз.** Індэкс **63212** (індывідуальная падпіска), **63369** (ведамасная падпіска).
Падпіска праводзіцца пастаянна ў паштовых аддзяленнях рэспублікі. У розніцу – цана свабодная.
№12 (413) 21.3.2003. РУП «Друкарня «Перамога», Міністэрства інфармацыі РБ. 222310, Маладзечна, вул. Таўлая, 11. Зак. № 1192. Падпісана ў друк у 13.00 20.3.2003

Наш адрас: 222310, Маладзечна, Вялікі Гасцінец, 68а.
ТЭЛЕФОНЫ/ФАКС: (01773) 6-96-67, 5-38-41, 5-07-99.
E-mail: regionnews@promedia.by
http://regionnews.promedia.by

ПРЫЁМ ДРОБНЫХ АБ'ЯЎ

Маладзечна: Вялікі Гасцінец, 68а. **Тэл. 69667, 53841.**
Вілейка: вул. Вадап'янава, 23, капіравальны цэнтр «Парус». **Тэл. 55284.**
Чысць: вул. Зялёная, 4, магазін «Канцкласік». **Тэл. 99172.**
Смаргонь: вул. Танкістаў, 8, рэдакцыя «Новой газеты Сморгони». **Тэл. 33077, 34353.**

Разліковы рахунак №3012164030006 у філіяле ААТ «Белзнешэканамбанк» у Маладзечне, код 211, атрымальнік ТАА Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета», УНН 600288444